

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

קונטרס מאמרים

תרפ"ב

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י היים תשס"ט

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

יו"ד שבט

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מפתח

3	פתח דבר
5	לדוד מזמור
25	שיר המעלות ממעמקים
36	כנשר יעיר קנו
51	פקסימיליות

הוספה

57	ראשי פרקים מתולדות כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע
----	--

KUNTRES MA'AMORIM—5682

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000 • (718) 778-0226

5752 • 1992

Printed in the U.S.A.

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקצוו

Bookmark Press, Inc
N. Bergen, N.J. 07047

נסדר בדפוס "עמפייער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה

Empire Press
550 Empire Blvd. • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473
Fax (718) 604-7633

פתח דבר

לקראת יו"ד שבט הבע"ל יום הסתלקות-הילולאי של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, מדפיסים אנו בזה, על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, קונטרס הכולל שלשה מאמרים של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע מראשית שנת תרפ"ב (ד"ה לדוד מזמור, שיר המעלות ממעמקים, כנשר יעיר קנו).

מאמרים אלו הגיעו לאחרונה, ולא היו תח"י בעת הדפסת ספר המאמרים תרפ"ב.³

* * *

לתועלת הלומדים והמעיינים, ניתוספו הערות ומראי מקומות הבאים בשולי הגליון. נערכו ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב (בהרש"ב) שי' ראסקין.

* * *

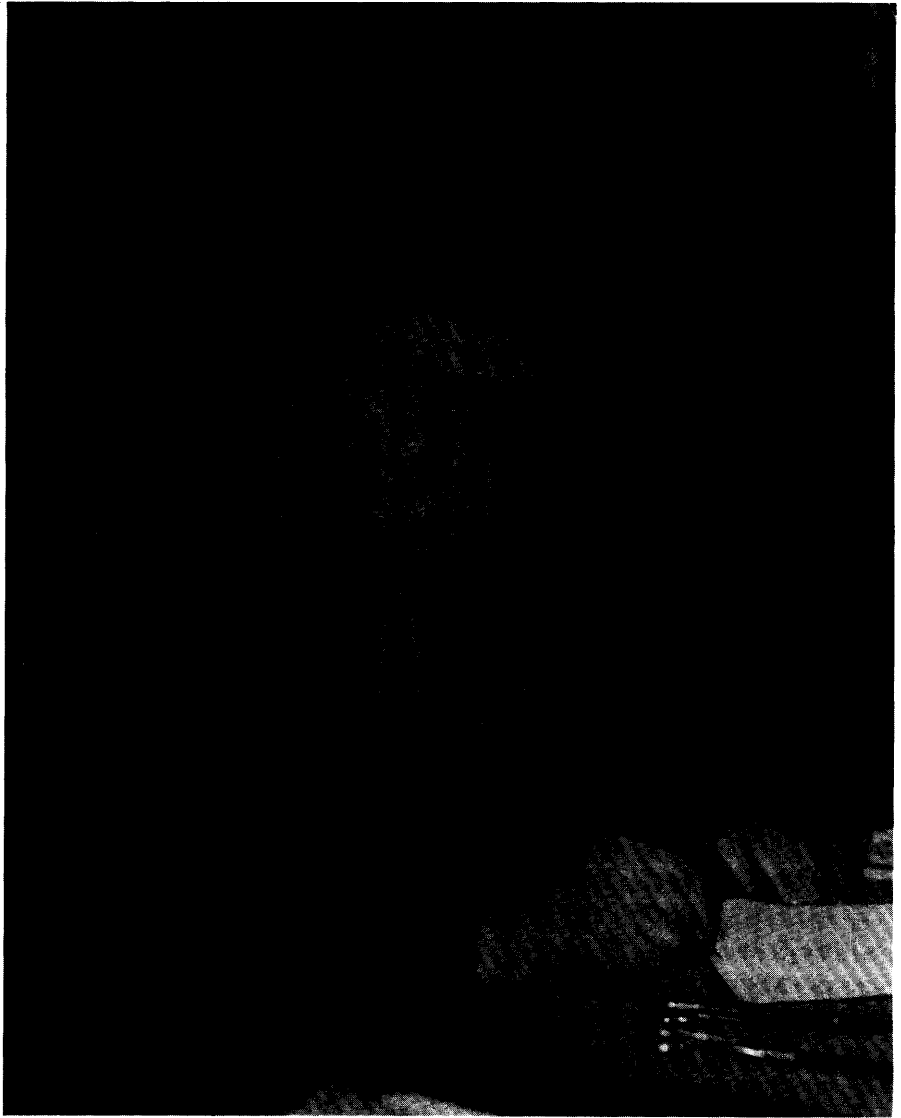
בתחילת הקונטרס הננו מדפיסים: תמונת תואר פני כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע. ובסוף הקונטרס: ראשי פרקים מתולדותיו (נעתק מ"היום יום" בתחלתו).

מערכת „אוצר החסידים"

מוצש"ק פ' בא ה'תשנ"ב (ה' תהא שנת נפלאות בכל) שנת הצדייק לכ"ק אדמו"ר שליט"א. ברוקלין, נ"י.

-
- (1) להעיר מהמבואר בקונטרס זה (לקמן ע' 47 ואילך) ע"ד ענין תחיית המתים.
  - (2) ראה גם שיחת יום ד', ג' שבט שנה זו, ע"ד לימוד כתבי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.
  - (3) הוצאת קה"ת, תשמ"ו. הוצאה שניי - תשמ"ז.

תמונת תואר פני הוד כ"ק אדמו"ר מהוריו"צ נ"ע
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

קונטרס מאמרים תרפ"ב

בס"ד ר"ה רפ"ב

לדודי מזמור להוי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. והנה פסוק זה הוא שירת הארץ, דישנם פרקי שירה שכל נברא ונברא אומר, דהשירה הוא חיות הנברא ותכליתו שבזה הוא עולה ומתכלל, ושירת הארץ הוא להוי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. וצ"ל מהו כפל הלשון תבל ויושבי בה, דהלא כבר אמר להוי' הארץ ומלואה מה בא להוסיף עוד באומרו תבל ויושבי בה. והנה פסוק זה אנו אומרים בליל ר"ה אחר תפלת שמר"ע, וטעם הדבר אומר רבינו (כ"ק אאזמור"ר האדמור"ר צ"צ זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע) דבר"ה הוא זכרון ליום ראשון, וכמאמר זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, דבכל שנה ושנה הוא הגילוי דיום ראשון דתחלת הבריאה. ותחלת העלי' בהזכרון הוא בתפלת שמר"ע דערבית, ולכן אומרים אז פסוק דשירת הארץ. ובפס"ח שער ר"ה פ"ז בליל ר"ה קודם קדיש בתרא תקרא המזמור לדוד מזמור כו' ולא יחסרו כל מזונותיו כל השנה כו', וצ"ל מהר"ע המזונות, ומהו האמירה דפסוק זה דוקא. והנה בגמ' ר"ה בראשון מה היו אומרים לדוד מזמור כו' בה על שם שקנה והקנה ושליט בעולמו, ופרש"י על שם שקנה שמים וארץ, והקנה תבל ליושבי בה, כלומר קונה כדי להקנות. ולפ"ז הרי תבל היא מדר' נוספת על ארץ ומלואה, דלאחר שקנה שמי' הנה הקנה תבל ליושבי בה, וצ"ל מהר"ע דתבל, וגם מהו שקנה והקנה ושליט בעולמו דקונה כדי להקנות.

- 1) המאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה כבוד מלכותך תרסיא (סה"מ תרסיא ע' קעא ואילך), שחלקו מיוסד, כנראה, על ד"ה אלה מסעי תרליה (סה"מ תרליה ח"ב ע' שפז ואילך). וראה לקמן הערה 9.
- 2) תהלים כד, א.
- 3) פרק שירה – נדפס באוצר מדרשים ח"ב ע' 523 ואילך. ובכמה סידורים. ובכ"מ.
- 4) ראה ד"ה לדוד מזמור באוה"ת נ"ך ח"ג ס"ע אירפג ואילך. אוה"ת דברים ח"ד ס"ע איתתקל.
- 5) ד"ה הנ"ל בבוד רב, א ואילך.
- 6) תפלת מוסף דר"ה (מרי"ה כו, א).
- 7) ראה לקי"ת דרושים לר"ה נח, א ואילך. אוה"ת דרושים לר"ה (דברים ח"ה) ע' ביעז ואילך.
- 8) ובכ"מ.
- 9) כ"ה גם באוה"ת נ"ך שם (ע' אירפג). ואוצ"ל: שער תפילות ר"ה.
- 10) לא, א. הובא באוה"ת נ"ך שם (ע' אירפג).

ולהבין כ"ז ילהקתי דכתיבי שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ואיתא במדרש דאלה קאי על אלה תולדות השמים והארץ, שמים וארץ נקראו אלה שהם ו"ק מעלה ומטה וד"ר, והנה הגבול הרי הגבול ג"כ מוגבל, דהויק הרי כל אחד מהם מוגבל ב"ק, וזהו אלה בגימ' ו' פעמים ו"י ולזאת תולדות הש"א שהן כל ענינים הגשמיים נקראו אלה לפי שהן בהתגלות בבחי' יש ונבראו מבחי' מי שהוא בחי' אין מה שאינו מושג דכן הוא שהבריאה נק' יש מאין היינו שהנברא הוא בבחי' יש ובבחי' מציאות דבר הנראה ונגלה לעין כל בכל עון תוקף מציאותו, והמקור המהווה אותו הוא בבחי' אין שמתעלם ומסתתר ואינו ידוע ומושג כו'. וצ"ל הנחת שם בריאה יש מאין דהלא ממך הכל¹⁵ שכל ההתהוות הוא מא"ס, דהא"ס הוא הבורא ומהווה הכל, והא"ס ב"ה בחי' יש האמיתי דהיינו אמיתית המצאו¹⁶, דמציאותו מעצמותו, ומאמיתת המצאו נמצאו כל הנבראים¹⁶, וכל מה שנברא ונתהווה הכל בבחי' אין ואפס לגבי' וכולא קמי' כל"ח¹⁷, והיו כלא היו כלל, ומבשרי אחזה¹⁸ דבהאדם הרי העיקר הוא חיות הנפש, והגוף לעצמו אינו דבר כלל, ולזאת כל עיקר השתדלות האדם בכל עניניו גם עניני התענוגים והדומה הכל הוא בשביל התפשטות הנפש, והגוף אינו דבר כלל, וגם גוף מציאות הגוף הנה באמת אינו במציאות דבר חשוב כלל, דישנו עצם הגוף, דהריי' בצאת הנפש מהגוף ונשאר כאבן דומם, ומ"מ בשעה ראשונה אינו נפרד עדיין לחלקיו, הרי יש בו דבר המקיים אותו מלבד הנפש, אשר א"כ בהכרח לומר דגם בעת שהנפש נגוף יש דבר המקיים את הגוף מלבד הנפש שהוא מחי' את הגוף, והוא דבר הוי' שבגוף, שזה מקיים את הגוף, וכן הוא בכל הנבראים דהעיקר הוא דבר הוי' המקיימו, וזולת זה אין שום מציאות כלל, דכתיבי¹⁹ כי האדם עץ השדה, והנה אנו רואין דהעץ הגשמי ה"ה מציאות דבר מה בעובי וגובה, שהוא מציאות יש

9) הבא לקמן (בענין „מי ברא אלה“ ו„גדול ה' ומהולל מאד“) – ראה (נוסף לסה"מ תרס"א ותרל"ה שבהערה 1). סה"מ תרמ"ח ע' רכב ואילך. תרס"ד ע' רט ואילך. עטרית ע' שמה ואילך. הישית ע' 39 ואילך, שמיוסדים, כנראה, על ד"ה הנ"ל בסה"מ תרל"ה.

10) ישע"י מ, כו.

11) שמ"ר פמ"ח, א.

12) בראשית ב, ד.

13) הלשון צ"ע.ק. ויתכן שחסרים כמה תיבות בהעתקה שתח"י. ואוצ"ל: הרי הגבול של ו' קצוות ג"כ מוגבל. – לכללות הענין ראה אמרי בינה פתח השער פ"א ואילך.

14) ראה לקו"ת פקודי ד, ג.

15) ע"פ דברי הימים"א כט, יד.

16) ראה רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

17) ע"פ דניאל ד, לב. זהר ח"א יא, ב.

18) איוב יט, כו.

19) ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' כ. תרנ"ז ע' לט.

20) שופטים כ, יט.

בהתרחבות והתפשטות גדולה, שהעץ²¹ הוא מורכב מד"י והוא בעצמו אינו אחד מהד"י, כ"א מורכב מהם, וכאשר שורפים העץ הנה הג"י אר"מ הולכים וכלים בהעשן, ונשאר רק העפר שהוא האפר בלבד, דבשריפה זו נתבטל כל מציאות היש והתרחבותה, והנה העפר הוא האפר הוא ג"כ מורכב מד"י, וגם הוא אינו אחד מהם, וכאשר יפרידו אותו לחלקיו היינו להד"י שבו, בדוגמת שריפת העץ הלא לא ישאר מאומה, וא"כ יובן דכאשר ישנו במציאות, אינו מציאות כלל, דמציאותו הוא רק כח המרכיב בלבד, וא"כ בעת שישנו המציאות באמת אינו מציאות כלל, וא"כ איך אנו אומרים שהבריאה היא יש מאין דלכאורה הוא היפך האמת שהבריאה שהוא אין ואפס ובעת שנראה דישראל אינו כלל נק' יש, והבורא יתברך ויתעלה שהוא יש האמיתי הממציא את הכל נק' אין. אך הענין הוא דהנה כתיב²² גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו וארז²³ אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, פ"י עיר אלקינו קאי על כללות עולם הדבור, והיינו שזהו כמו העיר הוא הקיבוץ מהרבה בתים יחד, וכל אשר ירבה קיבוץ הבתים יגדל גודל העיר, והבית נעשה מקיבוץ הרבה אבנים ביחד, דהרבה אבנים כאשר מסדרים אותם בסדר הראוי נעשה בית, והנה בס"י²⁴ ממשיך את האותיות לאבנים דכשם שאבנים הם דומם כמו"כ האותיות הם בבחי' דומם שאין בהם צמיחה מקטנות לגדלות, והגם דבאותיות יש התחלקות מדריגות, שהן מדריגות מחולקות, וכידוע²⁵ דיש אתון זעירין ואתון בינונים ואתון רברבין, אמנם התחלקות זו הרי כל אות ואות הוא במדרי' פרטיות דאתון זעירין במל' ובינונים בז"א ורברבין בבינה, והוא מה דכל אות ואות הוא כלי לאור השייך לו, אבל האות שהוא מאתון זעירין לא יצמח ויגדל ויהי בבחי' אתון בינונים ורברבין, ורק האותיות הם כלים אל האור שבתוכם, והגם שבכלים יש עליות שעולים ממדרי' למדרי' דזהו עליית המל' בשבת וביוה"כ שהוא בחי' עליית הכלים²⁶, הרי הכלים עולים ממדרי' למדרי' עד שגם הכלים דבי"ע עולים בשבת ונכללים באצ"י כו', אמנם הנה בעלי' זו הוא מה שהתחתון משתנה ממהותו ונעשה כמו מהות העליון ממש, הרי נשתנה בעצם מהותו, ולכן כאשר עולם הבריאה עולה באצ"י אז נעשים הכלים דבריאה כמו כלים דאצ"י ממש²⁷, שראויים לקבל בתוכם אור האצ"י, דכלים דאצ"י הם מהות אחר לגמרי ממהות הכלים דבריאה, וא"כ זה שהכלים דבריאה מקבלים את האור

(21) בכ"ז - ראה ד"ה מי כמכה תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' קמט ואילך). המשך תער"ב ח"ג ע'

איתמב.

(22) תהלים מח, ב. ראה במקומות שצויינו בהערה 9.

(23) ראה זהר ח"ב רלה, א. ח"ג ה, א. זהר חדש תשא מד, א. חוקת נא, ד.

(24) פ"ד מ"ב (מט"ז ע"פ נוסח האר"ז"ל).

(25) ראה זהר ח"א ג, ריש ע"ב. ח"ב קלב, א. ח"ג ב, א. רכ, א. ועוד.

(26) ראה תניא קונטרס אחרון ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנז, ב).

(27) ראה סה"מ תרנ"ב ע' פז. תרס"ג ע' נו.

דאצי' אין זה המשכת האור במקומם כ"א דוקא כאשר עולם הבריאה עולה באצי' ומשתנה מעצם מהותו וכדוגמת בחי' המל' דכשעולה בבינה נעשים הכלים דמל' כמו הכלים דבינה ממש, שאין זה ענין הזדככות והרחבה כ"א מצד העלי', וזה שיכול לעלות הרי אין זה עדיין שהתרחבה הכלי ממש להיות ראוי לאור העליון מצד עצם הזדככותו והתרחבותו כ"א הוא עולה מפני התגברות האור, וא"כ אין זה ענין הצמיחה והגדלה כ"א מה שעולה ממהות למהות כו' אבל כשהו במדריגתן אין בהם בחי' הצמיחה וההגדלה כו', ועש"ז נק' האותיות בשם אבנים כו', ואומר בס"י דשתי אבנים בונות שתי בתים שלשה אבנים בונות ששה בתים, והיינו שמצירופי אותיות יחד נעשה בית, וכמו הבית הנעשה מריבוי אבנים מסודרים, כמו"כ שתי אבנים שהם ב' אותיות בונות שתי בתים ב' תיבות שהם ב' צירופים, ושלשה אבנים ג' אותיות ששה צירופים, ומקיבוץ הרבה בתים נעשה עיר, ופי' וענין הבית שנעשה מצירוף האותיות יחד הוא שכמו הבית הנעשה מאבנים הנה נעשה דבר חדש מהקיבוץ, שע"י קיבוצם יחד נעשה דירה לאדם, שבוה נעשה התחדשות בהאבנים שהם דוממים, דכאשר מסדרים אותם בסדר הראוי הרי נעשה בית שהוא דירת האדם, ועוד יותר בזה שגורמים מעלה נפלאה במהות מדריגת האדם שאינו מערכם כלל, להיות כתפארת אדם לשבת בית²⁸, דכקיבוץ וסידור זה שבהאבנים נעשה בהם התחדשות כזו, וגם הם מתעלים בזה להיות שם האדם הדר בתוכם נקרא עליהם וכמו ויקם שדה כו'²⁹ דקימה נעשה לה, וכן בהאבנים שהם אותיות בהצטרף כמה אותיות ביחד נעשה בהם השכלה, וזהו שהתיבה נעשה כמו בית שיאיר בו אור ההשכלה שזה בא דוקא מהצירוף ביחד, דכמו שתפארת אדם לשבת בית הוא העילוי שבדירת הבית כמו"כ ע"י הצירופי אותיות נעשית תיבה שהוא בית להשכלה בכלל ומאיר בה גם אור ההשכלה ופנימיותה, דכ"ז הוא בקיבוץ האותיות משא"כ באותיות מפורדים לא יש בהם השכלה כלל, כמו תיבת ברוך שפי' גיבענצט בל"א, דברכה הוא טוב לעצמו, עצם ברכה איז גוט, וזה בא בצירוף כזה דוקא שמקבצים אותיות ב' ר' וא"ו ר' יחד, אבל כל אות בפ"ע לא נמצא בו השכלה כלל, ובצירוף האותיות בתיבת ברוך הנה לבד השכלת דבר שנעשה תיבה ומכילה בתוכה ענין שהוא הברכה, הרי יש גם הפנימי יותר, דברכה הוא ברוך אתה, ברוכים תהיו, יברכך הוי', שהם אורות פנימי' וענינים נעלים ביותר, וה"ז כמו הבית שהוא מקיבוץ הרבה אבנים יחד אזי היא נעשית דירה למושב אדם, ויכול להיות העילוי כתפארת אדם לשבת בית, ומקיבוץ דריבוי בתים נעשה עיר. וזהו דכללות עולם הדבור נק' בשם עיר, ועיר זו נק' בשם עיר אלקינו, להיות כי הדבור נמשך משם אלקים, וכמ"ש בכל ע"מ ויאמר אלקים³⁰, ומה שנק' אלקינו שהוא אלוקה שלנו

28 ישע"י מד, יג.

29 חיי שרה כג, יז.

30 ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ היש"ת שם (ע' 39).

והלא אלקי כל הארץ יקראי, וא"כ מהו אלקינו אלוהה שלנו דוקא, אך הענין דבאמת כן הוא, דאלקי כל הארץ יקרא ובכ"ז הוא אלקינו דוקא אלקה שלנו, דכמו שירושלים מובדל מכל שארי העיירות להיות כי בירושלים דוקא בחר לשכן שמו שם, ושם ה' הביהמ"ק והשראת השכינה, כן נש"י מובדלים מכל האדם שע"פ האדמה להיות שמו ית' נק' עלינו דוקא וכמ"ש³² אנכי הוי' אלקיך, דאנכי מי שאנכי הוא שצמצם א"ע להיות הוי' בכדי שיהי' אלקיך אלקה שלך בכל אחד ואחד מישראל³³, וכתיב³⁴ אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי כו' להיות לכם לאלקים, ואי' במדרש³⁵ אע"פ שאלקה אני לכל באי עולם לא יחדתי שמי אלא עליכם, וזהו שנק' עיר אלקינו דוקא, שנעשה בבחי' עיר בכדי שיהי' אלקינו אלקה שלנו, שכמו שבגשמיות הארץ הרי הוא ית' השרה שכינתו בביהמ"ק בירושלים, שבעצם גשמיית הארץ הרי ירושלים במעלה ומדריגה עליונה שהי' גילוי אלקות ממש, וגם לע"ל דכתיב³⁶ הרחיבי מקום אהלך, הרי בהגילויים שהיו לע"ל בב"א דעתידה א"י שתתפשט בכל הארצות³⁷, הנה גם אז יהיו עליות יותר נעלות בירושלים מכמו בשאר הארצות לפי שבה בחר הוי' לשכן שמו שם, כ"ה למעלה גילוי בחי' דבור העליון בנש"י, אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון, להיות כלים להשראת שכינתו ית' ע"י היותינו בבחי' עיר אלקינו ע"י צירופי אותיות התורה והתפלה, דצירופי אותיות התורה והתפלה הם דבורו ית' ממש ולכן הם הם כלים להשראת שכינתו, וכתיב³⁸ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ואמרו³⁹ לתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל, ע"י אותיות התורה והתפלה, דכל אחד ואחד מישראל ע"י אותיות התורה והתפלה הנה הוא מקדש להשראת שכינת עוזו ית', וכמארז"ל⁴⁰ משחרב ביהמק"ד אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה, ותפלה לצורך התורה שיהי' לימוד התורה אדעתא דנפשי' לקשר נפשו⁴¹, וזהו אלקינו אלקה

31 ישע"י גד, ה.

32 יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

33 ראה לקרית ר"פ ראה (יח, א. שם, ג).

34 שלח טו, מא.

35 שמור פכ"ט, ד.

36 ישע"י גד, ב.

37 ראה פסיקתא רבתי פ"א (פ' שבת וריח) ג. ילקוט שמעוני ישע"י רמז תקג. לקרית מסעי פט,

ב. ובכ"מ.

38 תרומה כה, ח.

39 כ"ה (בשם מארז"ל) בלקרית ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פרק ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה כה, ח. מגלה עמוקות מכתב-יד (בני ברק, תשמ"ב) פ' תרומה דרוש ט אות י. של"ה סט, א רא, א. שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חלק כו ע' 173

הערה 45.

40 ברכות ח, א.

41 ראה לקרית בהר מ, ג"ד. ראה כט, א. ובכ"מ.

שלנו, דהאמת הוא דאלקי כל הארץ יקרא, אמנם זה גופא הוא ע"י אלקינו אלקה שלנו שע"י אותיות התורה והתפלה יודעים ומשיגים דער הערט מען דהוא ית' אלקי כל הארץ.

ב) וזהו⁴² גדול הוי' כו' בעיר אלקינו שע"י שם אלקים עי"ז נראה גדולת הוי', כי ענין גדול הוי' הוא כמ"ש⁴³ מה רבו מעשיך ה', שהן ריבוי הנבראים מאד, שנתהוו למעלה ולמטה וכמ"ש⁴⁴ אלף אלפין ישמשוני וריבוי רבבן קדמוהי יקומו, והוא מספר גדוד א' ולגדודיו אין מספר כו', וכאו"א יש לו אור וחיות מיוחד מאור וחיות אלקי המחי' אותו, שבוזה המה מחולקים זמ"ז, היינו בהאור והחיות האלקי שבהם כו', דמלאכים הם רוחניים, ואנו כל השגתינו הוא בזמן ומקום, ומה שלמעלה מהזמן ומקום אין אנו משיגים⁴⁵, דמהות הרוחני אין אנו יודעים, אבל מציאותו של הרוחניות הלא ידוע לנו, והנה דכשם שמיכאל באהבה וגבריאל ביראה, ואהבה ויראה אנו יודעים זאת בחושי הנפש שהם תנועות שונות ומחולקות (וכמ"ש בד"ה כי קרוב⁴⁶) זמ"ז, וא"כ הרי מיכאל וגבריאל מחולקים זמ"ז בגוף ועצם עבודתו, דזה באהבה שזה מהותו וזהו עבודתו, וגבריאל ביראה כו', הנה כמ"כ בהקפ"ו אלף מחנות שבמחנה מיכאל⁴⁷ גופא ה"ה מחולקים זמ"ז דכל מחנה ומחנה היא מחולקה ומובדלה בהאור וחיות שלהם ובאופן עבודתם באהבה, וכן כל חיל וחיל שבכל מחנה ומחנה מחולק זמ"ז ומובדל מזולתו שזה הרוב עם⁴⁸ שלמעלה, דגם בהם וע"י הוא הדרת מלך⁴⁹ מלכו של עולם ית' ויתעלה, עד שגם למטה מטה יותר הוא בבחי' הריבוי וההתחלקות לאין שיעור, וכמו כל פרטי דצח"מ ארמ"ע בגשמיות שהם בריבוי גדול מאד, ומבחי' ריבוי ההתחלקות כ"כ דדצח"מ וארמ"ע ממילא יובן ההתחלקות והריבוי הגדול בשרש הדצח"מ וארמ"ע ברוחניות, מאחר שהשפע הולך מן הרוחניות אל הגשמיות, וכמא"י⁴⁹ אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל כו' ואנו רואים שגם במין זה דעשב יש רבבות מינים שונים בצמח השדה, כמ"כ ודאי בהכרח יש ברוחניות של

(42) כהבא לקמן — ראה (נוסף להמצויין בהערה 1: 9) תו"א וארא נו, א.

(43) תהלים קד, כד.

(44) דניאל ז, י. חגיגה יג, סע"ב.

(45) ראה גם סה"מ עטר"ת ס"ע תקפד ואילך. תרצ"ז ס"ע 278 ואילך. תש"ג ע' 31. ובכ"מ.

(46) דש"פ נצבים, תרפ"א (סה"מ תרפ"א ע' שכו ואילך).

(47) ראה זהר ח"ג קנד, א. קנה, א. ובסה"מ הישית שם (ע' 40) כ' כ"ק אדמור"ר שליט"א: ולא

קפיד להעתיק גם מספר המאות שבזוהר שם.

(48) ע"פ לשון הכתוב — משלי יד, כח.

(49) ראה בר"ר פ"י, ו. זהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מורה נבוכים ח"ב פ"י. אגה"ת

פ"ו (צו, א). אגה"ק סוס"כ (קלב, א). לקו"ת צו ז, סע"ב ואילך. בהעלותך לג, ד. מאמרי אדמור"ר הזקן

על מארז"ל ע' קלה ואילך. מאמרי אדמור"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתעו ואילך. סה"מ תרפ"ט ס"ע 153

ואילך.

העשבים במזל העליון ג"כ אותן הרבבות שמהן באו בגשמיות, וכן בכל פרטי הצומח וגם בכל פרטי חלקי החי והמדבר שכולם מקבלין מהמזלות וכן פרטי יסודות הגשמיים דארמ"ע מקבלים מבחי' הרוחניות שלהם במזלות העליונים וכמ"ש⁵⁰ אני"ע אענה את השמים והם יענו את הארץ כו', וכידוע שיש מזל מחכים ומזל מעשיר כו'⁵², ולפי אופן השפעת האור והחיות האלקי בהמזלות העליונים לפי אופן כזה נמשך ההשפעה למטה כו', וכללות ההשפעה הנמשכת בהמזלות הוא משמרי האופנים, דהיינו בחי' החיצונית והפסולת שנברר מפנימיות השפע האלקי שנמשך לאופנים וחיות ע"י המלאכים שנק' בשם קרבים, דישנם מלאכים שנק' בשם קרבים וכמ"ש⁵³ וכל קרבי את שם קדשו, דהמלאכים שהם בבחי' קרבים מבררים השפע העליונית האלקית שנמשך מבחי' מל' דאצי' בבי"ע ומבדילים הפנימיות מן החיצונית, והחיצונית הוא שנמשך להמזלות כו', וזהו דכתיב⁵⁴ אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואי' כמד"ר⁵⁵ נטה הקב"ה את ימינו וברא שמים נטה שמאלו וברא ארץ כו', נטה ימינו וברא שמים קאי⁵⁶ על בחי' העולמות העליונים הרוחנים שנק' שמים בכלל, וכמו מלאכים ונשמות דבריאה ויצ' כו' שעז"נ אני אענה את השמים, וזהו נטה ימינו דוקא שנמשך מבחי' ימין דחסד עליון להשפיע לשמים העליונים כו', וגם שם מתחלק השפע לריבוי רבבות מדרי' לכל מלאך ונשמה בפ"ע, דזהו ריבוי ההיכלות שיש בעולם הבריאה ויצירה וכמארז"ל⁵⁷ עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שזהו ריבוי גדול מאד, שכ"ז הוא מבחי' ימין היינו שמאיר שם גילוי אלקות, ומבחי' ימין העליון נמשך גם בחי' השמאל, דנטה שמאלו וברא ארץ הוא להיות נמשך השפע מרוחניות לגשמיות בטוב הנראה והנגלה בנבראים שלמטה, דזהו עיקר הכוונה למעלה שיהי' טוב ממש, והכוונה פנימית בזה הוא שיהי' העבודה בתורה ומצות מתוך הרחבה דוקא (והראי' דח"ו כאשר הוא בהיפך, הנה בהטוב שהשפיעתי להם הם עוד מכעיסין לפני⁵⁸, הרי נראה שהכוונה בהשפעת הטוב הוא בכדי שיהי' העבודה בתומ"צ בהרחבה דוקא, זהו הכוונה שלמעלה), ובכדי שיהי' הטוב הנמשך מלמעלה בטוב הנראה והנגלה הוא בא ריבוי, התחלקות השפע במזלות

(50) הושע ב, כג.

(51) בכתוב ליתא תיבת, אני". אבל כ"ה גם בסה"מ תרס"א שם (ע' קעב).

(52) ראה שבת קנו, א.

(53) תהלים קג, א. תר"א וארא שם. לקו"ת צו שם. אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ (ע' שפב

ואילך). ועוד.

(54) ישעי' מח, יג.

(55) ראה פרקי דר"א פרק יח. זהר ח"ב כ, א. לו, א. פה, ב.

(56) ראה גם תר"א וארא שם. סה"מ תרנ"ח ע' רט. תרפ"ג ע' קסט. השי"ת ע' 111. ובכ"מ.

(57) עוקצין בסופה.

(58) ראה אבות פ"ה מ"ב.

העליונות שהם רק כגרוזן ביד החוצב בו⁵⁹, בכדי שתבוא השפע בהגשמה בד"י ודצח"מ מבחי' שמאל דוחה לדחות השפע למטה שתבוא בגשמיות יותר כו' שעז"נ והם יענו את הארץ שיהי' ביכולת הנבראים להתעסק בעבודתם שיושלם בהם וע"י הכוונה העליונה, דהם יענו את הארץ עד שאין לך עשב כו', דאם בחוקתי תלכו ונתתי גשמיכם⁶⁰, שהם גשמי ברכה שיהי' ריבוי ההגדלה, ריבוי הטוב⁶¹, ובד"כ הם ב' מדרי' דעלדאת"כ ועלדאת"ג שבכאר"א יש ריבוי מדריגות עד אין שיעור כו' ועז"נ מה גדלו מעשיך כו'⁶² ומה רבו מעשיך כו'⁶³ מה גדלו קאי על נבראים העליונים כמו מלאכים ונשמות דבריאה יצי' שהן גדולי' במדריגתן, דעולם הבריאה אם שהוא ראשית היש, ומ"מ ה"ה עולם רוחני, דעולם הבריאה הרי מיעוטו רע⁶⁴, וגם זה המעט הוא מובדל מהטוב לגמרי, וגם עולם היצירה הוא רוחני עדיין, וגם גדולים במעלתן שהן בבחי' ביטול היש לאין תמיד כו', ומה רבו מעשיך קאי על הנבראים שלמטה שכולם הם בבחי' ריבוי ההתחלקות מאד עד אין שיעור כו' ועז"נ א' גדול ה' ומהולל מאד שמהתהוות נראה ונגלה גדולת ה' הן מגדולי הנבראים שהן השמים וצבא השמים וכדאי' במד"ת ע"פ⁶⁵ השמים מספרים כבוד אל משל למלך שנכנס למדינה ואיני יודעין מה כחו ה' שם פקח אחד אל מן אבנא דהוא מתגושש בהון אתון ידעין גבורתו כך השמים מספרים כבוד אל כו', והיינו מה שמהתהוות השמים נראה ונגלה גדולת המהווה אותו, וכתיב⁶⁶ כי אראה שמיך מעשי אצבעותיך אשר כוננת, ואי' בוח"א ד"א ע"א⁶⁷ ורזא דא לא אתגליא בר יומא חד דהוינא על כיף ימא (שפת הים), ואתא אליהו כו' מה הוא מי ברא אלה כו' אלין שמיא וחילוהון עובדא דקוב"ה דאית לי' לב"נ (שבא . . .) [האדם] לאסתכלא בהו . . . [. . .] ית'. וכן מריבוי הנבראים שלמטה שהן בריבוי עד אין שיעור ולכאר"א נמשך אור וחיות פרטי בפ"ע לפי מזגו ותכונתו שגם ברי' קלה וקטנה ביותר יש לה חיות ומתחלק למוחין ומדות שלה . . . [. . .] מזונה ויש להם דעת ואומרים שירה, הנה מכ"ז נראה ונגלה גדולת ה' כו'. אך אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו שאז דוקא ניכר גדולתו, כי כל התהוות מציאות הנבראים וריבוי ההתחלקות עד אין מספר כנ"ל זהו ע"י אותיות הדבור דשם אלקים וכנ"ל דעיר אלקינו הוא עולם הדבור שנק' עיר ע"ש ריבוי הצירופים

(59) ע"פ ישעי' י, טו.

(60) בחוקתי כו, ג"ד (בדילוג לשון).

(61) ראה רמב"ן עה"פ.

(62) תהלים צב, ו.

(63) ראה עץ חיים שער מג (שער ציור עולמות) בהקדמה להדרוש. שער מז (שער סדר אבי"ע)

פ"ד. שער מח (שער הקליפות) פ"ג.

(64) תהלים יט, א.

(65) שם ת, ד (בדילוג לשון).

(66) כ"ה בהעתקה שתח"י. ולכאורה צ"ל: ע"ב.

דאותיות הדבור, ולפי אופן ריבוי התחלקות הצירופים לפי אופן כזה נעשה הריבוי התחלקות בהנבראים, דשם הוי' בעצם ה"ה בבחי' אח"פ למע' מבחי' התחלקות, וההתהוות היא משם הוי' דהוי' ל' מהוה"ה, שכל דבר הנתהווה מקור התהוותו הוא משם הוי' אלא שהוא ע"י שם אלקים, ע"י ריבוי התחלקות האותיות והצירופים דשם אלקים ע"י נעשו ריבוי התהוות הנבראים כו', וזהו גדול הוי' כו' בעיר אלקינו שע"י עיר אלקינו דוקא ניכר גדולת הוי' כו'. אמנם עדיין צ"ל מאחר דשם הוי' הוא בבחי' אח"פ ועיקר ההתהוות הוא משם הוי' ואיך יבוא בבחי' ריבוי ההתחלקות ע"י שם אלקים. אך הענין הוא דהנה יש עוד פ"י כמה שאמר אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, היינו אימתי שייך לקרותו גדול כשהוא בעיר אלקינו, אז שייך לשבחו בזה שהוא גדול, אבל לגדולתו העצמית אין חקר"ם כלל דכתי"ם לך הוי' הגדולה ואמרז"ל"י והגדולה זו מע"ב והיינו דאור והחיות האלקי הנמשך מאתו ית' להוות ולהחיות העולמות, הנה גדולה זו היא טפל ובטל לך"י, ובמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנות"י, שהוא בחי' ענוה וירידה ושפלות גדולה מה שנק' בשם גדול, והיינו שכל ענין הגדולה הוא בבחי' הארה לבד מאוא"ס מה שמתמצם בבחי' הגדולה להיות מקור להתהוות אבל לגדולתו העצמית אין חקר כלל ואינו בערך העולמות כלל כו'. ועפ"י יובן מה שבא בחי' ריבוי ההתחלקות משם הוי' דהיינו בבחי' הארה לבד משם הוי' מה שמתמצם ומתלבש בשם אלקים, אבל עצם שם הוי' הוא בבחי' אח"פ ואינו בא בבחי' התחלקות להיות מקור לעולמות ונבראים כו'. והנה באמת השם הוי' ג"כ אינו בחי' עצמות ממש וכמ"ש"י אני הוי' הוא שמי שהוא בחי' שם והארה לבד, ולא בחי' עצם כו', ולכן בכדי שיהי' התגלות שם הוי' צ"ל ע"י צמצום דוקא, ונק' שם בן ד', שהוא ד' אותיות, והאות הראשון הוא יו"ד להורות על הצמצום כידוע, והיינו לפי שהוא ג"כ באין ערוך לגבי העצמות כו', וא"כ מובן דמה שנמשך משם הוי' בבחי' התלבשות בשם אלקים להיות מקור לעולמות הוא בחי' הארה לבד משם הוי', והוא בחי' אות ה"א אחרונה דשם הוי', שהוא בחי' מל' וכמא"י בהבראם בה' בראם, דכללות ההתהוות הוא מבחי' היותר אחרונה שהוא בחי' הארה לבד שבאין ערוך כלל

(67) פרדס שער א (עשר ולא תשע) פ"ט. שעהיה"א רפ"ד. וראה זהר ח"ג רנז, סע"כ. גינת אגוז (להר"י גיקטליא) חלק הראשון שער ההוי' (ד, א ואילך. הובא בשל"ה בהקדמה ד, ב ואילך). מרינ ח"א פס"א. טושו"ע ארי"ח סימן ה. ועוד.

(68) תהלים קמה, ד.

(69) דברי הימים"א כט, יא.

(70) ברכות נה, סע"א.

(71) ראה גם לקרית עקב טו, סע"א. ובכ"מ.

(72) מגילה לא, א – ע"פ הגירסא מכת"י שהובאה בדקדוקי סופרים. וראה בארוכה הערת כ"פ

אדמיר שליט"א בסה"מ הש"ת שם (ע' 40).

(73) ישעי' מב, ח.

(74) בראשית ב, ד. מנחות כט, ב. פרש"י עה"פ.

וכלל לגבי העצמות כו', ועש"ז נק' הבריאה יש מאין להיות שההתהוות היא מהארה לבד, וכל הארה נק' אין לפי שאינו תופס מקום כלל לגבי העצם, וגם זאת שהארה הנה היא בעצם אינו בבחי' מציאות דבר מה, דאינו דומה להעצם שהוא דבר מה כו', משא"כ הארה אינו שום מציאות דבר מה לכן נק' אין כו', ובפרט כמשנת"ל דגם בחי' שם הוי' עצמו הוא ג"כ שם והארה לבד, ומה א"ס ב"ה, וה מקור לעולמות הוא בחי' הארה משם הוי' בחי' אחרונה שבו כנ"ל, וא"כ האור והחיות של העולמות מרכ"ד עד סוכ"ד הוא רק בחי' הארה דהארה לבד, ובד"כ הוא מה שיש ב' מדרי' באין, הא' האין של היש האמיתי והר"ע שם הוי' שהוא ג"כ אין אבל הוא בחי' הארה מעצמות אוא"ס ב"ה, והב' הוא בחי' האין של היש הנברא שהוא בחי' הארה דהארה לבד שבאין ערוך כלל לגבי העצם כו' לכן נק' הבריאה בשם יש מאין לפי שכללות ההתהוות היא מהארה שאינו בערך העצם כלל כו'.

ג) והנה עוד טעם יש מה שנק' הבריאה בשם יש מאין לפי שההתהוות היא בדרך אין ערוך, והיינו שההתהוות הנבראים בבחי' ריחוק"י הבורא מהנברא, וזהו דההתהוות היא מבחי' מל' ובחי' מל' ענינה הוא בחי' רוממות והתנשאות דוקא כו'. ועוד זאת יש בחי' פרסא המפסקת בין אצי' לבריאה עד שנתהוו נבראים שהן באין ערוך אל הבורא כו'. דזהו ההפרש בין עו"ע ליש מאין, דהנה ענין עו"ע הוא שהעלול הי' כלול תחלה בעילתו ויצא ונתגלה מן העולם אל הגילוי ואינו התהוות חדשה, וכמו שכל ומדות שהמדות נולדים מן השכל הרי תחלה קודם שנוולדו המדות בלב כבר הי' מציאות המדות בהעלם בשכלו"י דכאשר מתבונן באיזה דבר איך שטוב הוא מיד נעשה הטי' שכלית להדבר ההוא, דהטי' זו הוא ענין המדות מה שנמשך ורוצה בזה, אלא שהוא בהעלם בבחי' הדקות והרוחניות, ובא אח"כ ללב בבחי' מדה בהתגלות כו', דזה שבא המדה לידי התגלות אין זה התחדשות בעיקרו שכבר הי' גם קודם שנתגלה כו', ומוכן דכמו שהי' המדות במקורם הם בבחי' יתר שאת מעלה ומדרי' מכמו שהן אח"כ בהתגלות, דכל גילוי הוא בחי' ירידה לגבי מדריגתו הראשונה, דאור זה כמו שהוא כמדריגתו הראשונה הוא בעילוי יותר מה שבעצם [. . .] וההמשכה והגילוי הוא ירידה, ומ"מ ה"ה אותה המדרי' שהי' בהעלם הנה זהו מה שבא לידי גילוי כו', וכן במחדרי"מ והיינו כח המח' וכח הדיבור וכח המעשה שהן בדרך השתל' עו"ע שהמחשבה הוא גילוי השכל והמדות שמגלה העלם העצמי לגבי עצמו שזהו ג"כ מהעלם אל הגילוי, ואין זה התחדשות בעיקרו כלל, והגם דלולי המחשבה הרי הי' מתעלם, וכמו שיש כמה שכליים שמתעלמים לפי שלא עיין בהם בעיון טוב, אשר כן הוא בכללות

(75) כ"ה גם בסה"מ תרס"א שם (ע' קעד). ואוצ"ל: שהתהוות הנבראים הם בבחי' ריחוק.

(76) ראה גם ד"ה שיר המעלות שנה זו (לקמן ע' 28).

המחשבה שהיא מגלה את השכל מהעלם אל הגילוי, והדיבור הוא גילוי המחשבה וכן כח המעשה הוא גילוי כח הדבור כו' וכמ"ש במ"א, וממילא מובן שהן בערך זל"ז ויש להם התקשרות והתחברות זע"ז דכל גילוי מן ההעלם הרי הגילוי הוא מעין ההעלם כו', דמה שהי' בההעלם תחלה בא בגילוי, דכן הוא גם בכללות גילוי הכחות כמו שנמשכים מן הנפש שהוא ג"כ בבחי' גילוי ההעלם וכידוע שהכחות ישנם גם בעצם הנפש והן כחות ההיולים שבנפש שמהן באים ומתפשטים הכחות הגלויים, ואם היות שכחות הגלויים מכחות הנעלמים הן בחי' התפשטות הארה לבד ואינם במעלתן ומדריגתן כמו שהן בעצם הנפש וגם הרי נעשו במהות ומציאות כחות, מה שבעצם הנפש אינם בבחי' מהות ומציאות זו כלל, וכידוע שהכחות עצמיים אינם בבחי' מציאות ניכרת ואינם בבחי' התחלקות⁷⁷, וכמו שבאים בכחות גלויים אין זה שרק נעשי' במציאות כחות לבד אלא שנמשכים כל אחד במקומו דוקא, דמקור החכ' בכלי החכ' דוקא, דמוח החכ' קר ולח ומוח הבינה חם ויבש, הנה גילוי החכ' הוא דוקא במוח זה דקר ולח ולא בהמוח שהוא חם ויבש, וא"כ הכחות כשבאים בגילוי הם בשינוי גמור מכמו שהם בהכחות עצמיים שאינם גם מציאות ניכרת, ומ"מ הרי הכחות הגלויים הן בחי' התפשטות ממש מהכחות הנעלמים שאינן בבחי' מהות אחר לגמרי, שה"ה כחות נפשיים שמיוחדים ומקושרים עם הנפש, וכמו אור וזיו השמש המאיר מן השמש שהוא זיו והארה לבד לא עצם השמש, וגם הארה זו כמו שהוא בגוף הכדור היא במע' ומדרג' באין ערוך כמו שהיא בהתגלות אח"כ כו"⁷⁸, ומ"מ הרי הוא אור וזיו השמש שהאור מעין המאור ודבוק ומיוחד עם מאור השמש, שהרי כשיש עננים המסתירים על השמש אין האור מאיר, וממילא מובן דבעת שהוא מאיר הוא לפי שדבוק עם השמש כו' וכמ"כ יובן בכחות הנפש כמה שאנו רואין שהם כחות נפשיים חיוניים שמחיים את אברי הגוף מובן בזה שהן מעין הנפש ומיוחדים וקשורים בו ונחשבים מעצמות האדם כו', וכמו ענפים המתפשטים מן האילן, דהעיקר הוא גופו של האילן ושרשיו, והענפים המתפשטים אנה ואנה הם התפשטות לבד ממנו, ומ"מ ה"ה דבוקים ומיוחדים והכל בכלל אילן יחשב כו', והדוגמא מכ"ז יובן למעלה בענין השתלשלות עו"ע, דהיינו בע"ס דאצי' שהן בדרך השתל' זמ"ז, וכמו חו"ב ז"א ומל', דחו"ב נק' או"א וז"א ומל' נק' בן ובת, דזו"נ דאצי' נמשכים ונאצלים מחו"ב שהן בדרך עו"ע, שיש בחי' התכללות המדות בחו"ב גם קודם שנאצלו בגילוי, ואצילותן הוא מה שיצאו ונתגלו מן ההעלם אל הגילוי, ואין כאן התחדשות בעיקרו כלל כו', וממילא יש להם ערך ושייכות זל"ז, דאל"כ לא הי' כולל אותו בהעלם אם הי' שלא מערכו כלל, דהמדרי' שאינם בערך זל"ז אינו שייך שיכלול המדריגה ההיא, והמדרי' ההיא א"א שתהי' כלולה, ומכש"כ שהכח

77) ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' נח. ובכ"מ.

78) ראה תניא פל"ג. שעהיה"א פ"ג.

הנעלם הוא בערך הגילוי כו' ויש להם קישור וחיבור זע"ז כו' שז"ע השתל', וכמו שלשלת⁷⁹ שהן טבעות האחוזות זב"ז שהטבעת התחתון אחוז וקשור בהעליון, הנה כמ"כ הוא כל המדרי' דסדר השתל' שהם אחוזים וקשורים זב"ז והיינו לפי שהן בערך זל"ז כו', וכן הוא במחדו"מ שבאצ"י שהן בחי' הכלים דאצ"י שבאים ג"כ מן ההעלם אל הגילוי מהאור, דהגם דהכלים יש להם מקור בפ"ע וכידוע דשרש האורות הן מהקו ושרש הכלים מהרשימה⁸⁰, מ"מ התהוות הכלי בגילוי הוא מהאורות, דמהתעבות האור נעשה הכלי⁸¹, דהנה אי' בע"ח שער העקודים פ"ב⁸² שבחי' הכלים הי' בכח, אף כי לא הי' בפועל בתוך האור, כי הי' בבחי' אור היותר עב וגס, רק שהי' מחובר בו בעצם היטב, ולכן לא נגלה בחינתו. והענין הוא כי בהאור יש כלול בו כח הכלי בהעלם והיינו בחי' כח הגילוי שבו, כי האור טבעו לעלות למע' דוקא להדבק ולהכלל בשרשו ולא להאיר למטה כלל, ה"ה ב' ענינים, שטבעו לעלות למעלה, ובכל אופן הוא הנטי' בהאור שלא להאיר למטה, והכלי הוא לירד למטה ולהאיר דוקא והו"ע שהכלים מגלים את גילוי האורות כו', ובהכרח שיהי' ע"ז כח בהאור לירד ולהתגלות למטה, והיינו בחי' העביות והגסות שבהאור כו', דהאורות הן בבחי' דקות ורוחניות לפי שהן לפי אופן מקורם ממש, ולכן יש בהם ג"כ טבע העלי' וההתכללות לפי שהן בבחי' רוחניות ודקות, דכל אור שהוא דק ורוחני יותר, הרי טבעו לעלות ולהתכלל יותר, וכמו שאנו רואין בהד"י⁸³ שכל יסוד שהוא בבחי' רוחני יותר הוא בבחי' עלי' יותר וכל שהוא בבחי' הגשמה יותר ה"ה יותר בבחי' ירידה למטה, דיסוד האש שהוא היסוד היותר עליון והיותר דק גם מיסוד הרוח כי גם שהאש למטה הוא נרגש בחוש הראות והרוח שהוא האויר אינו נרגש כ"כ בראות, זהו האש הגשמי שלמטה הוא שנרגש בראות, אבל האש היסודי הוא רוחני ודק בתכלית מופשט מכל גשם ואינו נתפס בראות וגם אינו נתפס במשקל כלל, משא"כ האויר הוא נתפס במשקל וגם בראות בדקות, ואנו רואין שהרוח מורגש במציאותו וכמו רוח גדולה מפרק הרים כו' שבא בחוזק ובמורגש, משא"כ האש אינו בבחי' מורגש להיותו בתכלית הדקות והרוחני' כו', ולכן האש טבעו לעלות למעלה ולא לירד למטה כלל, דטבע העלי' הוא גם באש הגשמי, דאף שהוא גשמי שנתפס בחוש הראות והוא גרוע יותר מאש ההעלמי, וכמו אש שבצור החלמיש שאינו נכנס בסוג אש הגלוי

(79) ראה לקו"ת ברכה צה, ג. ובכ"מ.

(80) ראה לקו"ת הוספות לויקרא נד, א. סהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פ"ו. מקומות

שבהערה הבאה. ועוד.

(81) ראה (נוסף לסה"מ תרס"א שם) – המשך תער"ב ח"א פרק ח ואילך. סה"מ עתר' ע' ל

ואילך. תרפ"ט ע' 253 ואילך. תשי"ד ע' 41. היש"ת ע' 59 ואילך. ועוד.

(82) כ"ה גם בסה"מ תרס"א שם (ע' קעו). ואוצ"ל: פ"ג.

(83) ראה במדב"ר פי"ד, יב. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד הי"ב. סה"מ תר"ן ע' שנב. עזר"ת ע' רד.

תרצ"ז ע' 238. תרפ"ץ ע' רמו. סה"מ אידיש ע' 64. ובכ"מ.

ואינו נתפעל בהתפעלות אש הגשמי הגלוי, דצור החלמיש אם יהי הצור כמה זמנים במים לא יכבה האש שבו, כמו שלא יתגלה אם יהי בכבשן כמה עתים, שאינו מתפעל מכל אלה (ורק ע"י הכאה דוקא כו') משא"כ אש הגלוי הרי המים מכבים אותו ובכבשן יבער בלהבה, ומ"מ יש בו טבע העלי' עד שצריכין כמה עצות בשמן ופתילה להחזיקו וגם אז היה מתנענע תמיד לעלות לפי שטבעו לעלות ולא לירד למטה, והרוח הוא מתפשט לצדדין ואינו עולה למעלה, והמים יורדים מגבוה לנמוך, דזהו טבע המים מה שמוצאים להם מקום להתפשט ולהיות נמשך למקום נמוך דוקא, והעפר שהוא עב מכולם היה יורד למטה כו', וכמו"כ יובן בהאור להיותו בבחי' דקות ורוחניות היה בבחי' עלי' למעלה כו'. והנה טעם וסיבת הדבר מה שהוא בבחי' הרוחניות הוא לפי שדבוק במקורו והוא מעין מקורו שנרגש בו בחי' המקור שהוא המאור דמשו"ז הוא בבחי' הרוחניות בבחי' העדר המציאות וכמ"ש במ"א" בענין ואין זולתך" שהוא מצד האור דבהאור הרי נרגש בו איך שאין זולתך וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהגיה דבחכמה נרגש הענין איך שהוא לבדו ואין זולתו כו', ועמ"ש בלקו"ת" בהביאור דמי מנה, ומשו"ז ג"כ היה בבחי' עלי' דוקא כו', ויש לבאר זה על ב' אופנים, הא' דלהיות שמרגיש את מקורו היה יודע ומרגיש יתרון מעלת המקור איך שהוא באין ערוך כלל, היה בבחי' רצוא ותשוקה וכליון ליכלל במקורו כו', והב' שזהו ג"כ במדר' הביטול שלו דהרגש מקורו שבו שמשו"ז הוא בבחי' רוחניות, בבחי' העדר המציאות, הנה משו"ז הוא ג"כ בבחי' עלי' להיות בבחי' העדר המציאות לגמרי, לא בבחי' אור בגילוי, וכ"ש שלא לירד למטה בגילוי יותר שאז הוא בבחי' מציאות יותר כו', וזהו עצם מהות מדר' האור לעלות למעלה ולהכלל במקורו, ומכ"ש שלא להאיר למטה, אמנם יש בו גם בחי' העביות שהוא בחי' הירידה וההמשכה למטה, והוא כח הכלי שבהאור, דבחי' הכלי הוא שאינם בבחי' דביקות נגלה במקורם ואינם לפי אופן מקורם שבאים בבחי' מציאות דבריאה, ולכן הם בבחי' המשכה למטה דוקא כו', ולזאת הנה יש בהאור ג"כ בחי' העביות שבו שהוא כח הכלי שבו והיינו בחי' אחרונה שבהאור שהוא בחי' כח הגילוי והירידה שבו כו', וצריכים לומר שזהו בהאור שלא מצד עצמו כ"א הוא בחי' כח הכלי שיש בהאור, היינו מצד היחוד במקורם האורות והכלים היינו בחי' מקור האור ומקור הכלים שהן בחי' הקו והרשימה, דהנה"ה הרשימה בעצם היה בחי' כח הגבול שבא"ס, והקו הוא מבחי' כח הבל"ג שהוא בחי' האור א"ס שהי' מאיר בגילוי לפה"צ כו', ומ"מ הרי הרשימה כוללת בתוכה כל בחי' האור הקדום שיומשך ויתגלה בהקו, וכל פרטי השתל' דהקו בא ונמשך מבחי' הרשימה כו', א"כ הרי יש בהקו גם מבחי' כח הרשימה שהוא כח

(84) ראה סה"מ תרנ"ב ע' ח ואילך. המשך תרס"ז ע' שעה. ועוד.

(85) בתפלת שחרית דשבת.

(86) בלק סט, ג.

הגבול והוא בחי' העביות וכח הירידה שיש בהאור כו'. והענין הוא דהנה בבחי' אוא"ס שלפה"צ הרי יש שם ב' המדרי', דבחי' כח הגבול וכח הבלי גבול והן שם בתכלית ההתאחדות וההתכללות, והיינו בחי' הקוין חו"ג שבעצמות, שהם קוין שקולים ממש והוא מה שאוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית⁸⁷, והן שם בבחי' השוואה וההתכללות בתכלית כו', ולכן גם בבחי' הקו שהוא בחי' הבל"ג בעצם (ובא בבחי' מדה וגבול לפי שנמשך מבחי' הרשימה כמ"ש במ"א) יש בו בחי' העביות שהוא מבחי' כח הגבול והוא בחי' כח הכלי כו', אמנם בחי' עביות הנ"ל הוא מחובר בהאור בקשר אמיץ והוא בבחי' אור עדיין כו', אך בהתגלות האור מתעבה בחי' כח הכלי יותר ונעשה אח"כ בבחי' כלי כו' כמ"ש בע"ח⁸⁸. והיינו מה שנתגלה בחי' כח הכלי שהי' בהעלם בהאור ועי' שנתגלה האור ונמשך הנה בזה מתגלה כל האור כמו שהוא, אשר בתנועה זו דהתגלות ה"ה היפך מהותו העצמי, דמהות אור הוא עלי' והתכללות וא"כ נתגלה גם העביות שבו שהוא כח הכלי הכלול בו בהעלם, והאור הזך היינו מהות העצם שהוא טבעו לעלות חזר ונסתלק להשתלם במקורו כמ"ש בע"ח שם, הנה בזה גופא נעשה הכלי בבחי' מציאות יותר, ולכן הכלי היא לפ"ע האור, וכמו בחי' חומר וצורה שהחומר הוא בערך הצורה כו', שעם היות שהכלי היא בבחי' מציאות דבר מה והאור הוא פשוט מ"מ ה"ה מתאחד הכלי עם האור בתכלית היחוד עד שהכלי היא מגלה את האור דעש"ז נק' ספירות ע"ש שמגלים את האור, והיינו מספרות ומגידות כו' כמ"ש במ"א⁸⁹, ונק' ג"כ מדות ותיקונים, שהם מתקני' ומלבישים את האור שיבוא לידי גילוי כמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי"ם⁹⁰, והיינו לפי שהכלים הי' כלולים תחלה בהאורות ומהתעבות האורות נעשו הכלים כו'.

ד) וכ"ה בכללות הע"ס דאצי" שהן באין מן ההעלם אל הגילוי שז"ע אצי" מה שבא מההעלם אל הגילוי⁹¹, דאצי" הוא הפרשת הארה, וכמו ואצלתי מן הרוח אשר עליך כו'⁹² דההארה שנמשך על הע' זקנים היתה כלולה תחלה

87) ראה תקו"ז תיקון יט (מ, ב). שם סוף תיקון נו. זהר חדש יתרו לך, סעי'ג. אוה"ת ענינים ע' קי ואילך. שם ע' קמב ואילך. ד"ה ונחה תשי"ד (סה"מ מלוטס ח"ב ע' רצא ואילך). וראה ספר הערכים-חב"ד ח"ד ע' שטב ואילך. וש"נ.

88) שם.

89) ראה פרדס שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ב. לקו"ת אמור לה, ב. אוה"ת חיי שרה קו, ב ואילך. תשא ע' א'תתכג ואילך. אמור ע' קסז ואילך. המשך תער"ב ח"א פרק צא ואילך. ועוד.

90) יג, ג ואילך (ונתבאר בהגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לתו"א שם (קה"ת, תשמ"א) ע' ד ואילך).

91) ראה תו"א בראשית ג, א. וירא יד, א (נתבאר בהגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב הנ"ל ע' מ ואילך). משפטים עו, ב. סה"מ תרס"ח ע' ריב ואילך. המשך תער"ב ח"א פ"זח. סה"מ תרפ"ט ע' 133. תרצ"ז ע' 104. תרח"ץ ע' קלו. ועוד.

92) בהעלותך יא, יז.

בהעלם ברוחו של משה ובאה מן ההעלם אל הגילוי על הזקנים כו', וכמו"כ הוא באצ"י הע"ס שהיו כלולים תחלה בהעלם באוא"ס המאציל, ואצילותם הוא שבאו מן ההעלם אל הגילוי כו', והגם דא"א לומר דאצ"י האורות מהאוא"ס הוא בבחי' השתל' עו"ע ממש שהרי ה' הצמצום תחלה, דהצמצום הוא שנפסק האור הראשון ונמשך הקו בבחי' דילוג כו', דדילוג הוא היפך ענין ההשתל', דהשתל' הוא בבחי' קירוב העילה אל העלול כו', הנה האמת כן הוא, דהמשכת האורות הן ע"י הצמצום, דזהו ההפרש בין לשון אצילות ובין לשון אור"י דענין האור הוא בחי' גילוי לבד, והיינו שהאור בא בגילוי לפי אופן מקורו ממש שהוא בבחי' פשיטות, בבחי' העדר המציאות לגמרי ובבחי' בל"ג כמו מקורו הנעלם ממש כו', ואם היות שבהכרח לומר שכמו שהוא בהעלם הוא בעילוי הרבה יותר מכמו שהוא בגילוי כו', דבחי' עצם האור הוא בעילוי הרבה בבחי' ההתפשטות כו', מ"מ הרי בהשכלה זו הבנתה דאין שום שינוי כלל וכלל במה שבא לידי גילוי, רק מה שהוא בבחי' התפשטות לבד, אבל הוא בבחי' פשיטות ממש כמו שהוא במקורו כו', והאצילות הוא שבא ע"י צמצום, שע"י נעשה ככללותו בבחי' מציאות אור עכ"פ, וגם יש בו פרטי מדרי' דחכ' וחסד כו', שז"ע בחי' ע"ס בלי מ"ה כו"י, שהם בלי מה ומציאות דכלים, אבל עכ"פ ה"ה במספר ע"ס, וגם שייך בו המשכה ממקום למקום שזהו בהאור מצ"ע, דלהיות שהאור הוא מה שהוא לאחה"צ, הרי שייך בו ממקום למקום שהוא בבחי' יציאה חוץ לעצמותו, וגם הרי האור בערך הכלים, הרי שייך בו ממקום למקום דהיינו מה שנמשך בהכלים ונתפס בהם כו', דבהאוא"ס כמו שהוא לפה"צ אינו שייך ענינים אלו כלל שאינו בבחי' מדרי' פרטי' וגם לא בבחי' מציאות אור לפי שהוא פשוט בתה"פ והוא בבחי' המשכה כללית לבד כו', ואינו שייך בו בחי' המשכה ממקום למקום, דהרי כללות האור הוא כמו שהוא לפה"צ ואינו שייך בו ממקום למקום שאינו בבחי' יציאה חוץ לעצמותו, וגם התפשטות האור הוא מיני' ובי', ובכלל אינו שייך בו ממקום למקום כי אינו בגדר מקום כלל כו', ובהאור הנמשך לאחה"צ שייך ענינים אלו והיינו לפי שהמשכתו הוא ע"י הצמצום שנמשך בבחי' דילוג הערך ואינו כמו מקורו ממש כו', אבל מ"מ אינו בבחי' התחדשות ג"כ להיות דבר וענין אחר מחודש, שה"ה הארה מהאוא"ס שלפה"צ אלא שהארה זו באה בבחי' דילוג הערך, והמשל בזה מהשערות שיש בהם חיות מהמוח שאינו נפרד החיות שבחלל השערה מהחיות שבמוח, אדרבא דבוק בו והוא בחי' חיות ממש, אלא שבא בדרך דילוג ע"י הפסק עצם הגולגלת כו', וכמו"כ הוא בענין הקו שהוא בחי' הארה שנמשכה מן העלם האוא"ס שלפה"צ ובא בגילוי לאחה"צ והוא דבוק במקורו ומעין מקורו כו', ושרש הענין לפי שהמשכת אור הקו עם היות שנמשך ע"י הצמצום מ"מ אופן המשכתו הוא ע"י קירוב מקורו, והיינו מה שהי' התעוררות המשכת האור בעצמו תחלה, וע"י

93 ראה גם סה"מ תרע"ח ע' סט. תרח"ץ ע' קלו.

94 ספר יצירה פ"א מ"ב ואילך.

הוא שנמשך בחי' גילוי הקו אהה"צ, דהצמצום הי' תחלה קודם המשכת הקו, שאז צמצם עצמו וסילק אורו הגדול עה"צ"י, שנפסק האור לגמרי כו', אבל אח"כ המשכת הקו הוא ע"י שחזר והאיר האור בעצמו כו"י, וכמ"ש בע"ח"י ואז המשיך אור א' ישר מן העיגול כו', הרי תנועה זו דהמשכה, הוא תנועה הפכית מתנועת הצמצום הקודם כו', ואין זה כמו התהוות הכלים שמן הצמצום, דהכלים מציאות התהוותם הוא מהצמצום עצמו, אבל האורות היינו גילוי הקו שלאחה"צ הרי לא מהצמצום עצמו נתהווה ונמשך גילוי הקו, כ"א מן ההתעוררות הרצון בתחלה להאיר כו', א"כ הרי סבת גילוי הקו הוא מהקירוב דאוא"ס ב"ה כו', והגם שנמשך ע"י הצמצום והיינו שההתעוררות להאיר הוא בהאוא"ס שלמעלה מן הצמצום וחזר והאיר בעצמותו כו' ונמשך האור ע"י הצמצום (ובזה הוא שאינו דומה להשתל' עו"ע שהוא בבחי' קירוב ממש כו') מ"מ להיות דסבת הארתו הוא ע"י שמאיר תחלה האור בעצמו שז"ע קירוב כו', לכן הגילוי הוא בחי' הארת אור שהי' כלול בהעלם והוא מעין מקורו כו'. והמשל בזה מרב ותלמיד שהרב מייקר בחושי המקבל וא. . . [ההשפעה שתהי' נשפע להמקבל היא באה בקיצור לפי מהות התלמיד, באופן שהתלמיד יוכל לקבלה, ואשר יוכל להשיגה לשעבד מוחו וכלי שכלו בזה, שכ"ז בא ע"י הצמצום תחלה, שהרב מצמצם שכלו העצמי בכדי שיהי' נמצא האור השייך אל המקבל, דצמצום זה פועל התעלמות פנימי' האור, שהרב מתצמצם רק בנקודה אחת, וא"כ האור הנמשך להתלמיד אח"כ הוא מעצם האור העצמי והפנימי, וכמו"כ הוא בגילוי אור הקו שהוא מפנימית האור ממש, והוא רק בבחי' גילוי ההעלם, ונמצא דכללות המשכת האורות דע"ס הן בבחי' גילוי מההעלם שא"ז דבר חדש, והוא כענין עו"ע כו', וכן בבחי' הכלים דע"ס ה"ה ג"כ בבחי' אצ"י ולא בבחי' התהוות דבר חדש כו'. דלא מיבעי לשטת המערכת"י שהכלים הם ג"כ בחי' אצ"י ממש, ואומר שכללות הע"ס דאצ"י אינו ענין שנתחדש במאציל או בנאצל דבר אשר לא הי' טרם האצ"י חלילה כו' אבל ענין האצ"י הוא שנתגלה הכח הכמוס והחתום מהכח אל הפועל כו', והיינו דכללות האצ"י הוא בבחי' גילוי מההעלם לבד כו', אמנם גם לשטת הריקאנט"י שהכלים אינם אצ"י אין הכוונה שהכלים דאצ"י הם בחי' בריאה ממש ח"ו לאמר שהוא התהוות

95 ראה שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב'. אוצרות חיים ומבוא שערים בתחילתם. לקרית הוספות לויקרא נא, ב ואילך.

96 ראה גם ד"ה שיר המעלות שנה זו (לקמן ע' 30).

97 שער א שם.

98 פרק ג. הובא ונתבאר באוה"ת ענינים ע' רסז. הגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הנ"ל (ע' ט

ואילך. שם ע' סא ואילך). סה"מ תרס"ח, המשך תער"ב וסה"מ תרצ"ו שבהערה 91. תרח"ץ ע' לא ואילך. ובכ"מ. וראה ספר הערכים-חבי"ד ח"ד ערך אור דספירות - „פשיטותם" (צירום" סעיף ג ע' צג ואילך). וש"נ.

99 בספר טעה"מ שלו - הובא (באריכות) בחייט פ"ג, (ובקצרה) בפרדס שער ד (שער עצמות

וכלים) פ"א. ונתבאר במקומות שצויינו בהערה הקודמת.

חדשה, דזה א"א לומר כלל באצי, דענין ההתחדשות ממש שייך רק במציאות יש ובאצי אינו שייך ענין מציאות הישות כלל וכלל כו', רק הכוונה מה שהכלים נק' בריאה היינו לפי שהתהוותם אינו בבחי' דביקות ניכרת במקורם, והיינו לפי שהתהוותם הוא מבחי' הצמצום והרשימה שהוא בחי' העלם כו', לכן אופן אצילותם הוא שלא בדביקות ניכרת כו', ומשו"ז נעשו בבחי' מציאות דבר מה עד שיכולים להיות בבחי' מקור לנבראים דבי"ע כו', ועש"ז נק' בריאה לפי שאינם בבחי' דביקות ניכרת, וגם לפי שהם מקורים לבי"ע כו', אבל לא שהם בעצמם בבחי' בריאה כו', כי הכלים הם בחי' אלקות ממש, והיינו שזהו מה שהאלקות דבחי' הרשימה נעשה בבחי' כלי כו', ומאחר שהם אלקות הרי אינם התחדשות, אלא שבמקורם היינו בבחי' הרשימה הם בחי' שרש הכלים ונאצלו ונעשו בבחי' כלים כו', והי"ז כמו ענין הנשמות שהן בחי' אלקות, שהאלקות דכלים נעשים בבחי' נשמה כו' כידוע ומבואר במ"א. ומ"מ הרי אינו דומה הנשמה לכלים דאצי, שהרי הכלים דאצי אינם מתלבשים בבחי' יש ממש, ומה שהכלים נעשים בבחי' גר"ן לכלים דבי"ע היינו כמו שנמשכים ע"י הפרסא כו', והנשמה מתלבשת בגוף גשמי, והיינו לפי שנעשה הנשמה בבחי' יש, שתוכל להתלבש בגוף כו', וכמו"כ הוא בענין הכלים, דכמו שהו בשרשם הם במדרי' עליונה הרבה יותר, והן רק שרש הכלים ומשם נאצלו ונעשו בחי' הכלים, אבל מציאותם הוא בחי' האלקות דרשימה ממש שנעשה בבחי' מציאות כלי כו', ולכן כלים דאצי יכולים לקבל בתוכם גילוי האור שהוא בבחי' בל"ג בעצם ובבחי' אור פשוט כו', וגם נמשך תוס' אורות באצי ע"י תומ"צ, דכל עבודתינו בתומ"צ הן להוסיף אורות באצי כו¹⁰⁰, ותוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו¹⁰¹, וכמ"ש במ"א שהוא בחי' גילוי אור פנימי ועצמי כו', והכלים דאצי מקבלים את האור בתוכם כו', והיינו לפי שהן בחי' אלקות ממש כו', וא"כ אינם בבחי' התחדשות כ"א כעין גילוי מן ההעלם כו', ונמצא דכללות ענין האצי, הן בהמשכתם מאוא"ס המאציל ב"ה, והן בהספי' עצמן הן בבחי' השתל' ער"ע כו' אלא שיש פרטי אופני מדרי' באופן ההשתל' כו'.

ה) אמנם בבי"ע נתהוו נבראים בע"ג ממש ובבחי' יש ודבר נפרד, ואפי' נבראים היותר עליונים, דעולם הבריאה ה"ה ג"כ בבחי' יש וכמ"ש¹⁰² ומשם יפרד והי' לד' ראשים שהן ד' מחנות שכינה דעולם הבריאה, שהם בבחי' פירוד¹⁰³ כו', עד שיש בהן ענין הבחירה¹⁰⁴ שיוכל להיות בהם ענין

100) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ז ומ"ד) דרוש יא סימן טו. תניא קונטרס אחרון ד"ה להבין

מ"ש בפתיח (קנה, א). סה"מ תרצ"ז ע' 214. תרח"ץ ע' קסא. וש"נ.

101) ראה ב"ר פס"א, ד.

102) בראשית ב, י.

103) ראה זהר ח"א קנה, א. לקרית צו יח, א. ובכ"מ.

104) ראה לקרית בהר מג, ד. מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' יד. הנחות הר"פ ז"ל ע' קפו. ביאוריו

לאדמ"ר הצ"צ ח"א ע' שצו. סה"מ תרצ"ז ע' 234.

חטא ועוון¹⁰⁵ וכמו אפקוהו למט"ט¹⁰⁶ אם היות דמט"ט הוא בפנימיות דעולם היצירה כו'¹⁰⁷, ומ"מ מבואר בלקו"ת מהאריז"ל¹⁰⁸ דמט"ט גופו ביצי' וראשו בבריאה כו', וכן בשארי מלאכים עליונים, ומשו"י יש דין ומשפט גם על המלאכים וכמא¹⁰⁹ ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה כו' לפקוד על צבא מרום בדין כו'. וגם הביטול שלהם מ"ש¹¹⁰ וצבא השמים לך משתחויים הוא בחי' ביטול היש לבד, שבהביטול הוא ג"כ בבחי' יש כו', וגם האור והחיות האלקי שנמשך להם הוא בשיעור ומדה לפ"ע דוקא, ולכן כאשר הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם¹¹¹, שהי' הגילוי עליהם מבחי' מל' דאצי' יותר מכפי חוק הקצוב להם נתבטל ונעדר מציאותם לגמרי, ולא כמו הע"ס דאצי' שיכולים לקבל גם התוס' אורות שנמשך בהם ע"י תומ"צ כו' כנ"ל, והיינו לפי שהם אלקות כו' כנ"ל, אבל נבראים דבי"ע אינם יכולים לקבל גילוי עליון מהאור המצומצם ומוסתר בהם, והיינו לפי שהן מציאות יש ממש לכן אינם יכולים לקבל גילוי אלקות כו'. והנה התהוות היש דבי"ע זהו התחדשות גמורה שאין התהוותם בדרך עו"ע כמו בע"ס דאצי' שהיו כלולים תחלה בהעלם ויצאו מן ההעלם אל הגילוי כו' כנ"ל, משא"כ מציאות היש לא הי' כלול תחלה במקורו, כי קודם שנתהווה היש לא הי' מציאות יש כלל, דבאלקות הרי אינו שייך ענין הישות כלל וכלל, ומה שנתהווה בחי' היש הי"ז התחדשות גמורה שלא הי' במקורו כלל כו'. והגם דהתהוות לא הי' במקרה ח"ו, כ"א בכוונת המכוון שנתעורר תחלה ברצון כבי' על ענין הבריאה, וכמ"ש¹¹² שוקיו עמודי שש וארז"ל¹¹³ שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראתו, עמודי שש שנברא לששה ימים, דהששה ימים הם ששה מדות¹¹⁴ שע"י הוא שנתצמצם ונעשה העולם, וכמא¹¹⁵ כד סליק ברעותא למברי עלמא כו', דברצון זה הי' כלול כל הפרטים שנתהוו אח"כ¹¹⁶, דהאדם וכל פרטי פרטיות מעשיו ועניניו הכל כאשר לכל הי' בהרצון הזה, דלכו"י נק'

105 ראה פרקי דר"א פכ"ב. ילקוט שמעוני בראשית רמז מד. ועוד.

106 חגיגה טו, א.

107 ראה פרדס שער טז (שער אבי"ע) פ"ד. ביאה"ז וישב לאדמור' האמצעי (כד, ד ואילך).

108 לאדמור' הציצ ח"א ע' קכו ואילך. אה"ת בראשית ח"ב שב, ב ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' איתמה ואילך.

109 פ' בראשית ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר קודם שחטא.

110 פיוט ונתנה חוקף בתפלת מוסף דר"ה ויר"כ.

111 נחמ"י ט, ו.

112 סנהדרין לח, ב.

113 שה"ש ה, טו.

114 במדב"ר רפ"י.

115 ראה גם סה"מ תשי"ח ס"ע 272. ובכ"מ.

116 ראה זהר ח"א פו, סע"ב. ח"ג קעח, א.

117 ראה עץ חיים שער י (שער התיקון) פכ"ב. המשך תער"ב ח"ב ס"ע אק"ת. ועוד.

118 ראה ביאורי הזהר לאדמור' הציצ ח"א ע' רפח ואילך. סה"מ תר"ן ע' רפא. המשך תער"ב

ח"ג ריש ע' איתד. סה"מ תרצ"ו ע' 18. ד"ה שיר המעלות שנה זו (לקמן ע' 31). ובכ"מ.

המל' לפעמים בשם אבן וסלע ולפעמים בשם עפר ולפעמים בשם שושנה כו' ולפעמים תפוח כמ"שיי כתפוח בעצי היער כו', והיינו¹¹⁸ בחי' דצ"ח הכלולים בה שהוא מקור דצ"ח דבי"ע כו', מ"מ זה שכלול הכל במל' היינו בחי' הרוחני של הנבראים לא בחי' היש הגשמי ממש, שזה לא הי' כלול במל'. והמשל בזה ידוע כמו הבונה בית עד"מ שבתחלה הוא חושב במחשבתו אופן הבית איך שיהי' באבנים ועצים ועפר וציור החדרים וכדומה, ומהמח' והציור שעושה בנפשו בא לידי פועל, דלולא שהי' מצייר את הבנין תחלה במחשבתו ולא הי' חושב בו לא הי' בא לידי פועל כו' כמ"ש במ"א, ומ"מ הרי מה שכלול במחשבתו הוא רק הציור הרוחני של הבנין לא הבנין ממש, דהאבנים ועצים כו' לא יש במחשבתו כו'. ובדוגמא כזאת יובן למעלה שעלה הכל ברצון ומח' בבחי' מל' דאצי' היינו בחי' הרוחני של הנבראים, אבל מציאות הגשמי שלהם לא הי' כלול כלל בבחי' מל' דאצי', ונתהווה מציאות חדשה ממש שבאין ערוך כלל לגבי מקורו, דגשמיות ורוחניות אינן בערך זל"ז כלל, דההתהוות הוא מבחי' מל' דאצי', ונתהווה מבחי' מל' דאצי' שהוא בבחי' תכלית הרוחניות בחי' אלקות ממש, הנה נתהווה מזה מציאות נבראים שהן בבחי' תכלית הישות כו', שזה באין ערוך כלל כו'. ובכדי שיהי' התהוות כזו שבאין ערוך לגבי מקורו זהו ע"י שההתהוות היא ע"י בחי' ריחוק, והו"ע בחי' הרוממות וההתנשאות שבמל' וכמ"שיי המלך המרומם לבדו, דבחי' מל' מרומם ומנושא מנבראים, ועי"ז נעשו הנבראים בבחי' יש. דהנה ההתנשאות היא בחי' העלם והסתר, שבוה מתעלם ומסתתר האור כו', וגם האותיות דמל' מעלימים ומסתירים על האור, דהאותיות דמל' הם בחי' אותיות הדבור, שהן אותיות בבחי' יש וכמו עד"מ באותיות הדבור למטה, שהן אותיות מורגשים כו', ולזאת בחי' ישות האותיות מעלים ומסתיר יותר כו'¹¹⁹, ובפרט שהאותיות הן בבחי' ריבוי התחלקות, דשתי אבנים בונות שתי בתים כו' כנ"ל, וכידוע¹²⁰ בענין רל"א שערים שמתגלגלים פנים ואחור¹²¹ ובאים בריבוי צירופים ובריבוי חילופים ותמורות כו', אשר ההתלקות וכ"ש החילופים והתמורות כו' מעלימים ומסתירים על האור ביותר, עד שנעשה הנברא בבחי' יש שלא מערך מקורו המהווה כו'. וזהו מה שהבריאה נק' יש מאין לפי שההתהוות היא בדרך אין ערוך, כי בהמקור המהווה לא יש מציאות היש כלל והוא בבחי' תכלית הרוחניות שהוא אלקות ממש, ועש"ז נק' אין דהיינו שהוא בחי' העדר המציאות לגמרי כו', ומבחי' אין זה נעשו נבראים בבחי' מציאות יש, ואין זה בדרך השתל' עו"ע כ"א בדרך אין ערוך, ועש"ז נק' בריאה יש מאין כו'.

(118) שה"ש ב, ג.

(119) בברכת יוצר.

(120) ראה סה"מ תרנ"ט ע' לה.

(121) ראה שעה"הא פ"א. ספ"ז. פ"א. ועוד.

(122) ראה ספר יצירה פ"ב מ"ד ואילך.

ועפ"י יובן מ"ש להוי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, דלהוי' הארץ ומלואה הוא בחי' מל' דאצי' כמו שהיא באצי', תבל ויושבי בה, דתבל הוא הארץ הלזו הגשמית, דתכלית הכוונה הוא שנתאוה¹²³ הקב"ה להיות לו ית'¹²⁴ דירה בתחתונים, דבתחתונים יהי' ג"כ גילוי אלקות ממש, וזהו כיום הראשון מה היו אומרים לה' הארץ כו' בה, ע"ש שקנה והקנה ושלטי בעולמו, דשם הוא בחי' מל' דא"ס, וקנה שמים וארץ, כח הגבול וכח הבל"ג שבמצמות, שהם קוין שקולין כנ"ל כמו שהם לפה"צ, קונה כדי להקנות, דבכדי שיהיו העולמות, הרי תנועת הצמצום קדום לתנועת הגילוי דאור הקו. אמנם בכדי שיהי' גילוי אור הקו בבחי' גילוי מההעלם, הנה קונה בעצמו כבי', שהו"ע התעוררות הרצון כדי להקנות, שיהי' גילוי הקו אחה"צ מעין האור הנעלם, לזה הי' ההתעוררות בעצמותו להאיר שע"י הוא גילוי הקו לאחה"צ. וזהו דמזמור זה אומרים אחר תפלת העמידה, שלא יחסרו מזונותיו שהם הבירורים, ותכלית הכוונה בבריה"ע, ואומרים זה בר"ה שהוא תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, דהכוונה להמשיך בחי' יום ראשון, ולכן אז אומרים שירת הארץ דוקא, דבריאה יש מאין ויושבי בה מכירים איך כי כולא קמי' כל"ח ממש.

(123) תנחומא נשא טז. שם בחוקתי ג. במדב"ר פי"ג, ו.

(124) כן הי' מוסיף כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע פעמים רבות על לשון המדרש — נתבאר בלקו"ש

חלק יט ס"ע 27 ואילך.

בס"ד. שבת תשובה, רפ"ב

שירי המעלות ממעמקים קראתיך הוי". והנה מזמור זה אנו אומרים בעש"ת,
 דבכל יום ממשיכים עומק אחד, וזהו קראתיך הוי' לבוא לבחי' גילוי
 הוי'. וצל מהרע גילוי שם הוי'. ובכתבי האריז"ל אי' דמעמקים הם יסודות
 א"א, וא"כ הכוונה שבוה מתגלה האור דהוי' וזהו קראתיך הוי'.

ולהבין כ"ז הנה נש"י נקראים מאמינים בני מאמינים, וצל' מהו מעלת
 האמונה, דהלא כתי" דע את אלקי אביך ועבדה בלב שלם, שהעיקר
 הוא הידיעה וההשגה וכתי" וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא
 האלקים, דכל אחד מחויב לידע את אלקות, להשיג ולהתבונן בכל אשר ישיג,
 ומהי מעלת האמונה בכלל, ועוד זאת בהיחס שהם מאמינים בני מאמינים.
 והענין הוא דהנה כתי" בראשית ברא אלקים, דבריאת והתהוות העולמות משם
 אלקים, דשם אלקים הוא שרש ומקור הבריאה. דהנה שם אלקים הוא לשון כחי'
 וכמ"ש ואת אילי הארץ לקח, דכח הוא כח רוחני לפעול בגשם, דכללות ענין
 הכח הם כחות פרטיים שבאים בהגבלה ולפעול דבר מה. ועש"ז נקראו כחות
 הנפש בשם כחות להיותם כחות פרטיים מוגבלים, וענינם לפעול בדבר מה,
 וכמו כח השכל להשכיל בהשכלה פרטית ובא כמוגבל בשכל ולא בראי'
 והילוך, וכח הראי' לראות ולא לנענע או לצייר, וכח השמיעה לשמוע, להיות
 הכחות הם באים בכחות פרטים ומוגבלים. אבל אור וחיות הנפש הכללי אינו

(1) המאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה אנכי היא דשבת חוהמ"פ עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' שס
 ואילך), שחלקו מיוסד, כנראה על ד"ה למען תזכור במאמרי אדמרי האמצעי ויקרא ח"א ע' תב ואילך.
 לכמה ענינים המבוארים בהמאמר – ראה גם ד"ה קול דודי תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' סח ואילך),
 ד"ה שימני כחותם תר"ץ (סה"מ קונטרסים ח"א צו, ב ואילך) ד"ה ע"כ יאמרו המשלים תרצ"א פ"ד-ט
 (סה"מ קונטרסים ח"א קצג, ב ואילך) והמשך מה רב טובך תרצ"ב פ"ה ואילך (סה"מ קונטרסים ח"ג ע'
 לח ואילך) – שכנראה מיוסדים על ד"ה הנ"ל עטר"ת.

(2) תהלים קל, א.

(3) שער הכוונות דרושי ר"ה (לפני דרוש א') קרוב לתחילתו. פרי עץ חיים שער תפלות ר"ה פ"ז.
 סידור האריז"ל במקומו. מגיא אריח סניד סק"ב בשם כתבים. עט"ז אריח ר"ס תקפב. סידור אדה"ן
 במקומו. וראה גם לקרית דרושים לר"ה רד"ה שיר המעלות ממעמקים (סב, ב).

(4) ראה שער הכוונות ופרי עץ חיים שם. לקרית נצבים נג, ב. סה"מ תרפ"ח ע' יג.

(5) ראה מקדש מלך לזהר ח"ב סג, ב. וראה אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א.א.

(6) ראה שבת צו, א. שמור פכ"ג, ה.

(7) דברי הימים-א כח, ט. וראה תניא קונטרס אחרון ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב).

(8) ואתחנן ד, לט.

(9) בראשית א, א.

(10) ראה טור, שרע ושוע אדה"ו אריח סימן ה.

(11) יחזקאל יז, יג. וראה אוה"ת יתרו ע' תשנ ואילך. ובכ"מ.

נק' כח ונק' אור הנפש או חיות הנפש, דאור וחיות הנפש אינו כח פרטי מהנפש כ"א התגלות הנפש, ולהיות הנפש חי בעצמי, האור והגילוי ממנו הוא חיות ואין ענינו לפעול דבר כ"א הוא גילוי הנפשי. ולכן זה שהנפש מחי את הגוף אינו בדרך פעולה, שהנפש מתלבש בהגוף להחיות, כ"א שהגוף חי ממילא מהנפש, דלפי שהאור הוא חיות הנה כשמתלבש בגוף ה"ה חי ממנו בדרך ממילא, כמו שהמתכת מתחמם מחום האש, הרי א"ז בדרך התעסקות מהאש, כ"א מפני שהאש חם כשמניחים המתכת אצלו או שמקרבים האש אל המתכת ע"י המפוח מתחמם המתכת ממילא, כמו"כ הגוף חי מהנפש לא בדרך התעסקות כ"א בדרך ממילא כו' וכמ"ש במ"א. משא"כ הכחות אינם גילוי הנפש כ"א כחות פרטים שיש בנפש, דענינם הוא לפעול ופועלים בדרך פעולה בבחי' התעסקות כו', ולכן בע' מבשרי אחזיהי הרי הדוגמא מכחות הנפש למעלה העיקר הוא בבחי' הכלים דע"ס, דבחי' כחות פרטיים לפעולה שייך בהכלים שהרי האור הוא פשוט ואין בו התחלקות מדריגות, ומדריגות פרטיות שענינם לפעול שייך בבחי' הכלים, וע"ז הוא המשל דכחות הנפש שהן כחות פרטים לפעול כו'. וזהו ההפרש בין כח ויכולת, דענין יכולת אין זה כח פרטי בבעל היכולת, כ"א הוא מצד העצם שיש ביכולתו כך וכך, דמפני שהעצם הוא כך וכך ע"כ יש ביכולתו כך וכך, אבל הכחות ע"ה שזוהו ג"כ מצד שלימות העצמות, דמשו"ז צ"ל בו כחות מ"מ ה"ז רק כחות הנפש לא מצד העצמות דהנפש. וממילא מובן דיכולת מתאחד הרבה יותר מהתאחדות הכחות עם העצם, דמאחר שהיכולת היא מצד העצם, ה"ז מתאחד ממש עם העצם, משא"כ הכחות עם היותם מצד שלימות הנפש וע"כ ה"ה מיוחדים עם העצם, אין זה בבחי' התאחדות ממש. והגם דהעצם מרומם ומנושא מענין היכולת יותר מענין הכחות, והיינו דמדרי' העצם שנאמר בו ענין היכולת הוא מרומם גם מענין היכולת, וא"כ ה"ה מרומם ומנושא מענין היכולת יותר מכמו שהוא מרומם מהכחות, שהרי יכולת הוא ג"כ ענין מה, ויש בזה פרטים וכמו ביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר, דהיכולת שלא להאיר ה"ז בכח העצמות, וע"כ כשם שבבחי' האור והגילוי יש גילויים נעלים ונפלאים מאד, כמו"כ בהיכולת שלא להאיר יש ג"כ ענינים נפלאים, דכח ההסתר להעלים ולהסתיר א"ע הוא ג"כ בדרך פלא והפלא, וא"כ ה"ז פרטים מה שבעצמות דעצמי, היינו העצם אינו שייך כ"ז, והיינו שהעצם הוא מרומם לגמרי גם מענין היכולת, משא"כ מדריגת העצם שנוכל לומר שם התכללות הכחות א"ז מושלל לגמרי מענין הכחות, ומ"מ בחי' היכולת הוא שמייוחד ממש עם העצם, וכחות הוא לא בבחי' יחוד ממש עם היותם מיוחדים ג"כ כו'. והוא להיות הכחות הם כחות פרטים ולפעול דבבר מה. אמנם כחות הנפש אינם פועלים בגשם, ועיקר ענין כח הוא שפועל

(12) ראה בארוכה המשך ר"ה תרס"ג (סה"מ תרס"ג ע' א ואילך): תרפ"ה (סה"מ תרפ"ה ע' ד ואילך): תשי"ח (סה"מ תשי"ח ע' 5 ואילך). ד"ה אשרינו הישית (סה"מ הישית ע' 31 ואילך).

(13) איוב יט, כו.

בגשם וכמו כח התנועה שביד שהוא להניע דבר, או לעשות ציור בגשם, דהיינו פעולה ועשי' באיזה דבר, ועצם כח התנועה הוא התנועה החיונית שכל חי מתנועע¹⁴, רק שבא בכח פרטי להניע דבר, והוא לפי שבכל כח ישנו עצם הכח וכחות פרטיים שבו, דכן הוא גם בכח התנועה, כללות הכח. וכחות פרטים, שהרי התנועה בפועל אינו מכח התנועה עצמו, כ"א מכח פרטי שהכח פרטי בא מכח התנועה הכללי, דכחות הפרטים רחוק ערכם מכח התנועה הכללי, שהוא כה כללי להניע כל מיני תנועות עד אין שיעור, וגם הוא מציאות רוחני עדיין שה"ה התנועה החיונית הנפשית, והכחות הפרטים הרי כל כח הוא פרטי על תנועה זו בפרט, וגם הם באים בהגשמה שהרי מתלבש בהגשם שמניע אותו שגם הוא גשם ונק' פעולה לגבי כח התנועה הכללי, דכח ופועל הנה הפועל אינו רק הגשם המתנועע שנק' פעולה לגבי כח המניע אותו, כ"א גם הכח הפרטי הוא בחי' פועל לגבי הכח הכללי, הרי שרחוק ערך הכחות הפרטים מהכח הכללי, ומ"מ הרי הכח פרטי התפשטות מהכח הכללי, שהכח התנועה הכללי כולל כל המיני תנועות שיכול להיות, ומתפשט ובאים ממנו כחות פרטים, וכאשר מתפשט ובא הכח פרטי אז מתצמצם ומתעלם הכח הכללי ונשאר רק הכח הפרטי, וכמו הכח הצומח שהוא להצמיח כל מיני צמיחה, והצמיחה בפועל היא מכח הצומח הפרטי שמתלבש בכל פרי בפרט, דהכח הצומח הכללי הוא להצמיח כל מיני צמיחה, והוא כח רוחני דהיינו מאמר תדשא הארץ¹⁵, ומה שנמשך להצמיח הוא כח פרטי שבא במציאות דבר, ומ"מ הרי הכל בא ונמשך מכח הצומח הכללי שהוא הכח להצמיח כו', וכמו"כ כח התנועה הכללי הוא שכולל הכל וממנו הוא שבאים הכחות הפרטים להניע הגשם כו'.

ב) והנה לכא' כח ופועל הוא כמו העלם וגילוי שענינו הוא שהגילוי נמצא כלול בהעלם, ושם הוא בבחי' הרוחניות ובא ומתגלה מן ההעלם שנעשה בבחי' מציאות, וכמו עו"ע שהעלול כלול בעילתו ובא מההעלם אל הגילוי כו'. אמנם באמת אין דומה כלל, דהעלם וגילוי הוא שהגילוי כמו שהוא במהותו ה"ה נמצא בהעלם, רק שהוא בבחי' דקות ורוחניות, וכמו דיבור ומחשבה, הרי אותיות הדבור ישנם במחשבה והוא בחי' דיבור שבמחשבה, וכידוע שיש מחשבה שבמחשבה והוא שחושב את השכל שאין האותיות נרגשים, ודיבור שבמחשבה הוא שחושב איך לדבר, וכמו אמרה ד"פ בינו לבין עצמו כו'¹⁶, ומזה בא אח"כ במחשבה שבדיבור דהיינו מה שחושב בעת שהוא מדבר, וממחשבה שבדיבור בא בדיבור, שכל אלה מוכרחים זל"ז דא"ל דיבור

14) ראה מו"נ ח"א פמ"ט.

15) בראשית א, יא. וראה לקו"ת בהר"מ, ב. ובכ"מ.

16) שמ"ר פ"מ, א.

בלא מחשבה שבדיבור, וקודם לזה צ"ל דיבור שבמחשבה, שבכל מדריגה הוא שבאים האותיות יותר במציאות עד שבדבור הן אותיות מורגשים אל הזולת. וכן בשכל ומדות הרי המדות נמצאים כלולים בשכלי, והיינו בחי' התפעלות שכלי, דכאשר מתבונן בשכלו בטוב הדבר ה"ה מתפעל בשכלו ע"ז ובא אח"כ לידי התפעלות הלב, וע"ה שאינו דומה התפעלות השכל שהוא ע"י טוב הדבר עצמו והתפעלות הלב ע"י שלו טוב, מ"מ ההתפעלות ז"ע המדות, דמדות הוא התפעלות דבר, דמציאות ההתפעלות יש בשכל רק שהוא שם בדקות עדיין, ובלבב בא בהתפעלות מורגשת, שכ"ז הוא שמהות הגילוי נמצא בהעלם ואין ההתגלות התחדשות כלל. ולכן בהעלם וגילוי יש שיעור ומדה כמה יהי' הגילוי, והיינו לפי המדידה וההגבלה, כן יהי' בגילוי לא יותר, וכמו שהדיבור לא יהי' יותר מכמו שהוא בדיבור שבמחשבה. וכן המדות לא יהיו יותר מההתפעלות שבשכל, דמאחר שבאה המדה מהשכל לא תהי' יותר מחיוב השכל וממה שנתפעל בשכלו כו'. ומה שיכול להיות במדות הגדלה יותר, זהו מעצם המדה בשרשה, שבזה אינה עלולה מהשכל, אך מה שהיא עלולה מהשכל לא תהי' יותר ממקורה. והיינו מפני שהגילוי כבר נמצא במהותו במקורו, וע"כ כמו שהוא במקורו כן הוא ההתגלות, שלא יוסף ולא יגרע כו'. והדוגמא מזה למעלה הוא התגלות הע"ס מאוא"ס המאציל, דאצ"י הוא התגלות כח הכמוס והחתום במאציל עליון ובא מהעלם אל הגילוי כו', וכמ"שיי בס"י ע"ס בלי מ"ה כשלהבת הקשורה בגחלת, דהשלהבת שבתוך הגחלת אינה במציאות שלהבת ממש עדיין ולא יש בה גוונים, וכשיוצאה חוץ לגחלת ה"ה במציאות שלהבת ויש בה גוונים, וע"ה שנעלה הרבה השלהבת שבתוך הגחלת על השלהבת שחוץ לגחלת מ"מ הרי גם השלהבת שבתוך הגחלת היא מציאות אש ויש בה הגוונים בהעלם רק שאינן ניכרין מפני שאינה שלהבת בערה עדיין, ובהתגלות נעשה שלהבת ממש שיש בה גוונים כו'. וכמו"כ הע"ס הרי ישנם כמו שהם במקורם בבחי' הכתר שז"ע ע"ס הגנוזות, רק ששם אינם נכחי' אור החכ' והחסד כו', וכשמתגלים ה"ה במציאות אור החכ' והחסד שאין בזה התחדשות כלל כו', ולכן יש בזה שיעור ומדה, דהע"ס דאצ"י ע"ה שא"ס להתפשטותו ה"ז מ"מ רק באצ"י לא חוץ לאצ"י ומה שנמשך מאצ"י לבי"ע איז בבחי' א"ס ולא כמו באצ"י כלל. ולא כמו הא"ס שלמעלה מאצ"י שנמשך גם למטה ובכ"מ הוא בבחי' א"ס, וכידוע דהכח דמס"נ ורעו"ד שבנשיי שזהו מבחי' אוא"ס שלמעלה מאצ"י, דכתיב: נעשה אדם בצלמינו כדמותינו שהעשר כחות

(17) ראה גם ד"ה לדוד מזמור שנה זו (לעיל ע' 14).

(18) ראה ספר מערכת האלקות רפ"ג (הובא בד"ה לדוד מזמור שנה זו - לעיל ע' 20). עבודת

הקודש ח"א רפ"ב.

(19) פ"א מ"ו. וראה סה"מ תרפ"ט ע' 133 ואילך. וש"נ.

(20) בראשית א, כו.

הנפש הן מהע"ס, והכח דרעו"ד הוא מלמעלה מאצי' כו' הרי שנמשך בכל מקום והכל בבחי' א"ס. משא"כ הע"ס דאצי' התפשטותן בבחי' א"ס הוא רק באצי' כו' וכמ"ש במ"א. והיינו שיש שיעור ומדה לההמשכה מפני שהיא ישנה במקורה, וכפי השיעור והמידדה שבמקורה כך הוא הגילוי כו'. וכמו שהוא באצי' מאוא"ס המאציל, כמ"כ הוא כללות הגילויים שבעולמות היינו גילוי אור הקו מאוא"ס שלפה"צ שזוהו ג"כ בבחי' גילוי מההעלם כו', דאוא"ס שהי' ממלא מקום החללו' הי' בחי' האור השייך אל העולמות והאוא"ס הבל"ג שיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו', ובכדי שהי' הגילוי הי' צ"ל הצמצום שהי' באוא"ס²¹. וע"ה שהצמצום הוא בבחי' סילוק לגמרי דהאור הראשון, מ"מ הרי כוונת הצמצום הוא בשביל הגילוי, שבזה משתווה הצמצום הראשון לכל הצמצומים שבהשתל', שהוא בשביל הגילוי, והיינו ע"ה שאינו משתווה הצמצום הראשון להצמצומים שבהשתל' בעצם אופן הצמצום שהוא בבחי' סילוק לא בבחי' מיעוט לבד כמו בהצמצומים דסדרי השתל"ג, מ"מ בזה הוא משתווה שהוא בשביל הגילוי. דזה שהצמצום הראשון אינו משתווה להצמצומים דסדר השתל' הוא בעצם משום מעלת האור שלפה"צ שאינו דומה להאור שלאח"צ, דלאח"צ הוא ג"כ מדר' נעלית ומ"מ הנה המדרי' העליונה שיש לה שייכות אל המדריגה התחתונה היא בערך המדריגה התחתונה, אמנם להיותם מדרי' עליונה ומדרי' תחתונה צ"ל הצמצום, שהוא מיעוט והעלם האור בכדי שתהי' המדרי' התחתונה, אבל האוא"ס שלפה"צ הגם שהוא בבחי' שייכות אל העולמות אינו בערך העולמות, ע"כ הי' צ"ל הצמצום בבחי' סילוק לגמרי דהאור הראשון, אבל כוונת הצמצום הוא בשביל הגילוי, ולכו ע"י הצמצום נמצא בחי' האור השייך אל העולמות, היינו בחי' חיצוניות האור, ואם הי' ענינו להעלים איך הי' נמצא ע"י האור, אלא שהכוונה הוא שהי' הגילוי כו' וכמ"ש במ"א, וע"כ הגילוי הוא בבחי' גילוי מההעלם כו'. וגם ידוע שאחר הצמצום חזר והאירי', והיינו שחזר והאיר האור הראשון שהי' קודם הצמצום, רק שהאיר בחי' חיצוניות האור לבד ולא בבחי' גילוי כ"כ. וכידוע המשל במשפיע ומקבל שבהכרח שיעלים אור שכלו כמו שהוא לעצמו בהתעלמות לגמרי כאלו לא השכיל שכל כלל, ואח"כ לצורך ההשפעה הרי צ"ל המשכת האור שכל, והיינו מה שבא לכלל שכל, ולהיות המשפיע עצמי, כל עצמי בלתי משתנה אי"כ כשחוזר השכל הוא שמתגלה האור שכל הקודם, ורק ע"ז הועיל הצמצום שהוא בבחי' התעלמות לגמרי, שהפנימיות מתעלם, ומתגלה רק החיצוניות השייכות אל המקבל, וג"ז רק מרחף על מוחו לא בגילוי ממש, ומזה נמצא הנקודה ואח"כ ההתפשטות כו' וכידוע הסדר בזה. וכמ"כ הוא הדוגמא שאח"צ חזר והאיר האוא"ס שלפה"צ

(21) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב'. איצרות חיים ומבוא שערים בתחלתם.

לקו"ת הוספות לויקרא נא, ב ואילך. ובכ"מ.

(22) ראה (נוסף להמצויין בהערה הקודמת) סה"מ תרצ"ו ע' 75. תש"ב ע' 28. ובכ"מ.

ורק בחי' חיצונית האור ולא בגילוי ממש, ומ"מ מאחר שחזר והאיר (והוא מזה שהאיר בעצמותו כבי' תחלה, כמבוי' בד"ה לדוד מזמור²³). הרי גילוי הקו הוא בבחי' גילוי ההעלם מהאור הראשון כו'. וגם ידוע דבהצמצום הי' ב' ענינים²⁴, דלגבי האוא"ס שלפ"צ הוא בבחי' סילוק ולגבי שרשי האורות הוא בבחי' מיעוט לבד כו' וכמ"ש במ"א. וע"כ גילוי הקו הוא בבחי' גילוי מההעלם כו', ולכן יש שיעור ומדה בהמשכתו שמסתיים באצי', דעיקר גילוי הקו הוא למעלה מאצי' ובאצי' הוא רק הארת הקו וג"ז מסתיים באצי' כו', והיינו מפני שנמצא הגילוי במקורו בהעלם וכפי המדידה במקורו כן הוא הגילוי כו'.

ג) אמנם כ"ז הוא בהעלם וגילוי שהגילוי נמצא במהותו בהעלם, אך כח ופועל הרי מה שבכח נמצא הפועל והיינו זה שהכח הכללי כולל כל הכחות הפרטים הרי א"ז שהכחות הפרטים נמצאים בו. כי בכח הכללי אינם נמצאים פרטים כלל, והוא רק כמו כח היולי על כל מיני תנועות שיכול להיות, וידוע שהיולי הוא שמושלל מהגילויים שממנו, ולכן הוא היולי על כל מיני גילויים. וכמו"כ הכח התנועה הכללי הוא כמו היולי על כל המיני תנועות שאינם נמצאים בו במציאות כלל, והראי' שאין שיעור והגבלה כלל להכחות הפרטים הן בכמות והן באיכות, באיכות הוא שיכול להיות כמה אופני תנועות שונות שאין שיעור כלל לאופני התנועות שיכולים להיות, וכן בכמות יכול להיות תנועות עד אין שיעור, ואם היו כחות פרטים נמצאים בהכח הכללי היו בהכרח שיהי' הגבלה באיכות התנועה, דבאותו הציור שהוא במקורו כן יהי' בהגילוי לא באופן אחר, וכמו"כ יהי' הגבלה בהכמות כו', ומאחר שאין בזה הגבלה כלל בהכרח לומר שאינם נמצאים במציאות כלל בהכח הכללי. ומ"מ אינו דומה לענין ההיולי, דהיולי וגילוי הרי אין הגילוי בא בדרך ממילא מההיולי כ"א ע"י יגיעה, וכמו גילוי השכליים מכח המשכיל הרי בא ע"י יגיעה דוקא לא בדרך ממילא, והתנועה מכח התנועה הכללי הרי בא בדרך ממילא, דכאשר עולה ברצונו להניע תומ"י הוא מניע. והנה הסבה מה שהגילוי מההיולי בא ביגיעה דוקא מבואר במ"א²⁵ שזהו מפני שהגילוי בא בבחי' מציאות ובהיולי הרי אינם בבחי' מציאות כלל, ונמצא בא מלא מציאות למציאות ע"כ הוא בדרך יגיעה. וא"כ כמו"כ הי' צ"ל גם בכח ופועל, שבהכח אינם במציאות כנ"ל ובפועל באים במציאות, וע"ה שאינו דומה מציאות הגילוי שמההיולי שהוא בבחי' פרטי כמו השכליים שהן מציאות פרטי מוגבל בציור פרטי, דהשכל ה"ע פרטי מצויר ומוגבל בעצמו, משא"כ הכחות פרטים ה"ה מציאות פשיטות שאין בכ"א ציור פרטי, וכמו התנועה דכתיבה או ציור שהן תנועות

(23) שנה זו (לעיל ע' 20).

(24) ראה המשך תרפ"ב ח"א פרק כו ואילך. ועוד.

(25) להעיר מסדה תר"ז ע' שם ואילך. המשך תרס"ו ע' פ ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 63. וש"נ.

פשוטות בעצמן, ומ"מ ה"ה בבחי' מציאות, ומפני מה באים בדרך ממילא מהכח הכללי. אך יש סבה אחרת לזה מה שגילוי והיולי אינו דומה לכח ופועל, והוא כי הכח הוא עומד מוכן לפעול וכמו כח התנועה הכללי הוא שמוכן לפעול פעולות התנועה, וע"כ הוא בקירוב אל התנועה הפרטית שבאה ממנו בדרך ממילא, דהיולי הוא שאינו מוכן להתגלות רק בבחי' מקור לבד, וכמו כח המשכיל שהוא היולי על שכל הוא ביגיעה דוקא, ורק שהוא מקור, אבל כח התנועה הוא שכבר מוכן להניע וע"כ הגם שהכחות פרטיים הן כמו התחדשות ממנו, מ"מ ה"ה באים בדרך ממילא כו'. והדוגמא מזה למעלה הוא בחי' מל' דאצי' כמו שירדה לבריאה להיות מקור לעולם הבריאה, וכמו עד"מ כח שהוא לפעול בגשם, ויש בזה כח כללי וכחות פרטים דכח הכללי ע"ה שכולל הכל אינם בו בבחי' מציאות כלל, ומ"מ גם כח הכללי הוא שמוכל לפעול כו', כמ"כ הדוגמא²⁶ זהו בחי' שם אלקים הכללי מקור הע"מ וכמ"ש²⁷ ויאמר אלקים יהי אור יהי רקיע כו', והכחות הפרטים היינו בחי' הצירופים דבחי' דיבור העליון שיש ריבוי צירופים מאד מהאותיות דע"מ שזהו בחי' כח הפועל שבהנפעל, וכידוע²⁸ שכל נברא יש לו אות פרטי או צירוף פרטי מע"מ בחילופים ותמורות כו', והיינו שבא בהתלבשות בהנבראים להוותם ולהחיותם כו', ושם אלקים הוא הכח הכללי והוא בחי' דיבור העליון הכולל כל הצירופים (שנק' אל ים), ואין זה בחי' כלל ופרט שהפרטים נמצאים בהכלל, כ"א כמו כח הדיבור שהוא כח כללי על כל הדיבורים שיכול להיות עד אין שיעור כו'. ובדרך כלל כח ופועל הוא בקירוב אל אין ויש, רק שבאין ויש האין הוא בבחי' ריחוק מהיש, ולא כמו בכח ופועל, דכח הוא שמוכן לפעול כנ"ל שהדוגמא מזה למעלה הוא בחי' מל' כמו שירדה לבי"ע להיות בבחי' מקור לבי"ע, ואין הוא בחי' מל' כמו שהיא באצי' שלגבי מדרי' זו גם שם אלקים הכללי הוא בבחי' התחדשות כו' דהגם שכל המדרי' שבבי"ע ישנם בבחי' מל' דאצי' וכידוע בבחי' דצח"מ דמל' דאצי' וכמ"ש בע"ח²⁹ שהמל' נקרא' בכל השמות דדצח"מ כו', וזהו הע"מ שבבחי' מל' דאצי' כו', אך שם הכל במדרי' אלקות ממש, והע"מ שבבחי' מל' שבבריאה איז בחי' הע"מ שבמל' כמו שהיא באצי' וכמ"ש במ"א, והן באים בבחי' התחדשות כו'. וזהו דהאין הוא בבחי' הבדלה עדיין כו', ובחי' כח הוא שם אלקים הכללי מקור הבריאה, והכחות הפרטים הן בחי' צירופי אותיות דע"מ שזהו בחי' כח הפועל המתלבש בהנפעל כו'.

(26) אוצ"ל: הדוגמא למעלה.

(27) בראשית א, ג ואילך. וראה ד"ה לדוד מזמור שנה זו (לעיל ע' 8).

(28) ראה שעהיו"א פ"א. ובכ"מ.

(29) ראה ביאורי הוזהר לאדמור"ר ה"צ ח"א ע' רפח ואילך. סה"מ תר"ן ע' רפא. המשך תער"ב

ח"ג ריש ע' איתר. ד"ה לדוד מזמור שנה זו (לעיל ע' 23). סה"מ תרצ"ו ע' 18. וראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"י.

ד) אמנם שם הוי' הוא שלמעלה מבחי' מקור לעולמות והוא הי' הוה ויהי' כאחדי³³, ולכן אני הוי' לא שניתיי³⁴ כלל מהתהוות העולמות, ואתה³⁵ הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא אחר שנבה"ע שוה כו', ומ"מ ההתהוות היא משם הוי', דהוי' ל' מהווה כו'³⁶, אך ההתהוות משם הוי' היא בדרך ממילא וכמ"ש³⁷ יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו כו' דהתהוות משם הוי' אינו בבחי' כת, היינו בבחי' שייכות ובבחי' מקור לעולמות שה"ה בעצם היפך ענין העולמות דאפס זולתו ואין עוד מלבדו כלל, רק מפני שהוא כל יכול ע"כ כשעלה ברצונו שיהיו עולמות נתהווה מציאות העולמות, והוא ההתהוות מצד בחי' היכולת, שבזה ההתהוות היא בדרך ממילא, וכמאמר³⁸ במח' אחת נבראו כל העולמות וכמ"ש³⁹ כי הוא אמר ויהי, אמירה היא בלב היינו במחשבה ואומר כי הוא אמר ויהי בדרך ממילא כו', ומחשבה א' היא בחי' שם אלקים הכללי הנ"ל שבא משם הוי' בדרך ממילא כו'. וענין דבדרך ממילא יובן עדי"מ חכם גדול שמעיין בעומק שכלו בחכ' עמוקה בעומק ופנימית הענין אם ישאלו מאתו בעת טרדתו בהשכל את הבכנ הבא מהשכל ההוא, היינו הכשר הפסול, הרי השכל בעומקו ופנימיותו הוא למעלה מהמדה שבזה דהיינו הכשר הפסול, וכידוע דבחיצוניות השכל נכרת המדה משא"כ בפנימיות כו', וגם החכם להיותו מוטרד בעומק ופנימיות הענין ה"ה למעלה מהבכנ. ומ"מ כשאומר הבכנ מהשכל הגם שזה בבחי' הבדלת הערך מ"מ ה"ז הילוך בהדרגה, שהרי השכל יש בו המדה דהיינו הבכנ, דכל שכל בהכרח שיהי' בו איזה מדה וכמ"ש במ"א, וכאשר מתעלם פנימיות השכל מתגלה המדה רק מפני הבהקת אור השכל אינו ניכר המדה כלל, אבל מ"מ הרי ישנה בו, וכן החכם מצד מעלת כח חכמתו ה"ה יודע את השכל בכל היקפו (ער נעמט עם אָרום אין גאַנצו) והגם שהוא עסק למעיין בו מ"מ כבר הוא יודע את כל הענין, וביכולתו לומר את הבכנ מהשכל, דהגם שהוא מובדל מהבכנ, מ"מ מפני תפיסתו בכל היקף השכל, שביכולתו לאמר הבכנ, ה"ה בבחי' איזה שייכות לזה, וע"כ זה הילוך

30) ראה זהר ח"ג רנו, סע"ב. פרדס שער א (עשר ולא תשע) פ"ט. שעהי"א רפ"ד. וראה מקומות שצוינו בהערה 33.

31) מלאכי ג, ו.

32) ע"פ גוסט תפלת שחרית.

33) פרדס ושעהי"א שם. וראה זהר שם. גינת אגוז (להר"י גיקטליא) חלק הראשון שער ההוי'

ד, א ואילך. הובא בשלי"ה בהקדמה ד, ב ואילך). מ"מ ח"א פס"א. טושר"ע אר"ח סימן ה. ועוד.

34) תהלים קמח, ה. וראה (גוסט) להמצויין בהערה 1). וראה תר"א מג"א צו, ג. לקרית ראה כ, סע"ג. שם כו, ד. שה"ש יד, ג. שם מא, ד.

35) בלקרית שה"ש ט, ב מציינ לזהר פ' שמות [ראה זהר ח"ב כ, א. רעו, ב (בתוספות)] ובהגהת הציצ בלקרית שם: נ"א פ' בראשית [וכ"ה בשם הזהר בראשית במאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' י. תקס"ט ע' קפד]. בלקרית נשא כ, ד: כמ"ש בזהר ובמדרש. שם נצבים מו, ג: במדרש. במאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קלח: במדרש הנעלם. וראה סה"מ תרצ"ו ע' 217. וש"נ.

36) תהלים לג, ט.

בהדרגה, הגם שאינו בדרך ערך, אבל אם מטרת השכל יתהווה דבר שאינו ממהותו כלל, וכמו שיצמח איזה פרי, וכמו איברא להו עיגלא תילתא ע"י שעסקו בס"י³⁷, ה"ז שלא בהדרגה כלל, שנתהווה דבר שאינו ממהות השכל כלל כו', וזהו התהוות שבדרך ממילא שע"י עסקו בעיון שכלו מתהווה דבר שאינו ממהות השכל כלל כו'. וכמו"כ הוא ענין מחשבה א' לגבי שם הוי' שהוא בדרך ממילא, דהיינו באין ערוך ולא בבחי' התלבשות כלל נתהווה המח' ונבראו העולמות כו'. מ"מ ההתהוות בפועל הוא מהכחות פרטים דשם אלקים, כי מבחי' מח' א' דהיינו שם אלקים הכללי לא ה"י מתהווה עולמות בבחי' יש ממש ולא ה"י בהם ידיעת וגילוי אלקות כ"א ה"י מתהווה בחי' עולמות סתימין דלא אתגליין שהן בבחי' ביטול בתכלית כו', ובכדי שיתהווה עולמות בבחי' מציאות ושה"י בהם ידיעות אלקות, זהו דוקא ע"י המדרי' פרטיות דשם אלקים כו'. וכ"ז הוא משם הוי' בדרך ממילא ובאין ערוך כו', להיות דהתהוות משם הוי' אינו בבחי' כח כ"א בבחי' יכולת שהוא ית' כל יכול, ולכן הוא כל יכול גם להוות העולמות באופן שנתהוו.

וזהו האמונה דנש"י שהם דוקא נקראים מאמינים, דישנם חסידי אר"ה שמודים ומאמינים בהתהוות יש מאין, אמנם בשם הוי' אינם מאמינים, דרשע אומר לא ידעתי את הוי"ש³⁸, ומי הוי' אשר אשמע בקולו³⁹, וחסידי אר"ה מאמינים בפרטי מדרי' דשם אלקים שהוא מקור לעולמות והוא מושג מהעולמות, דמהעולמות הוא מושג שיש אור וחיות אלקי המח' את העולמות ומהוים, דאין דבר עושה א"ע⁴⁰, וכללות ענין השגה שייך באלקות שבבחי' מקור לעולמות ומתלבש בעולמות כו', והאמונה וההודאה שלהם הוא רק כמה שמושג להם כו'. דבד"כ התעסקותם הוא במושכלות בחומריות וגסות, שהוא ההרכבה וההפרדה דלאחר שישנו הדבר במציאות, אבל איך שנתהווה אינם מתעסקים בזה ואינם נוגעים בזה כלל, ורק לאחר שנתהווה הדבר מתעסקים בזה בפרטיו ועניניו. וכללות האמונה שלהם הוא בפרטי מדרי' דשם אלקים שהוא הכח הכללי הפועל בהכחות פרטים דע"מ וביותר בהכחות פרטים שהוא כח הפועל בהנפעל, אבל בשם הוי' אינם מאמינים כלל דשם הוי' אינו מושג מהעולמות, מאחר שאינו מקור לעולמות, וגם בעצם הוא למעלה מהשגה דלית מחשבה תב"כ⁴¹, דכשם שהדומם אינו תופס בשכל כמו"כ השכל אינו תופס בעצמות א"ס כו' שהרי מקור וחום גם הדומם מתפעל שמתקרר או מתחמם אבל משכל אינו מתפעל כלל מפני שאין לו תפיסא בשכל, וכמו"כ אינו מתפעל מהשכל כי אינו ממהותו כלל כו', וכמו"כ השכל אין לו שום תפיסא בעצמות א"ס ב"ה,

(37) סנהדרין סה, ב.

(38) שמות ה, ב. וראה זהר ח"א קצה, א. של"ה פ' וארא שט, א.

(39) ראה חובת הלבבות שער היחוד פ"ה. הובא בספר החקירה להצ"צ קה, א.

(40) תקריז בהקדמה, פתח אליהו (ז, א).

דבמקום שנכלה השכל, וואָס עס לאָזט זיך אויס ידיעה והשגה, היא האמונה. אמנם מעלת נש"י שהם מאמינים בני מאמינים, שהם בני המאמין הראשון אברהם אבינו דכתיב⁴¹ והאמין בהוי' כו' שהאמונה שלו היא בשם הוי' דוקא, וכמו"כ האמונה שלנו בירושה לנו מאבותינו⁴² הוא בשם הוי', ובוה הוא ענין האמונה שאינו מצד השגה דשכל וידיעה כ"א מצד השכל והידיעה דנשמה בעצם שמאמין בהוי', וזה שמאמין הוא מבין, היינו שבא בהשגה, וכמו שיש בנשמה הכרה בא"ס ב"ה, שא"ז מצד הידיעה והשגה כ"א מצד הנשמה דכתיב⁴³ בנים אתם להוי' אלקיכם, וכמו הבן שהוא מעצמות מוח האב ממש, כמו"כ הנה כאו"א מישראל אומר⁴⁴ נשמה שנתת בי טהורה היא כמו שהיא בפנימיות החכ' דאצי', ובאה בכחי' בראת כו' דהנשמה שרשה מבחי' עצמות א"ס לכן הרי יש לה הכרה בעצם עצמות א"ס ב"ה כהכרת הבן באביו שיודע שהוא אביו ולא אחר, וכמו"כ כאו"א מישראל מכיר בעצמות א"ס בהכרה עצמית להיות כי חלק הוי' עמו⁴⁵, דבכאו"א יש חלק משם הוי' ממש בנפשו⁴⁶, וכמו"כ מצד עצם הנשמה יש בהם האמונה שמאמינים בהוי', דהוא ית' ה' הוה ויהי' כא' ושהוי' דוקא הוא המהווה, דכל דבר הרי התהוותו הוא משם הוי', דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט כו"⁴⁷ ונבראו ונתהוו עולמות ונבראים בע"ג נראים ליש ומציאות דבר, ומ"מ לא שניתי כלל כי ההתהוות היא בבחי' איז ערוך כו'. והנה כתיב⁴⁸ שכן ארץ ורעה אמונה, דהאמונה צריכה לפרנסה ולרעות אותה שיהי' בה הגדלה והוספה והוא ע"י גילוי העומקים, דאמונה זו אם שהיא למעלה מהשגה אבל באה בהשגה, וכמו הבן שהכרתו באביו אינו בידיעה והשגה כ"א בעצם אבל כשיגדל ה"ה יודע ומשיג גם בהשגה (עד כמה שאפשר לדעת) שהוא אביו. וזהו"ע הגילוי דשם הוי' ובא ומתגלה בהשגה שהם יסודות או"א, דזהו מעלתן של נש"י שהם מאמינים בני מאמינים שעצם הדעת והשגה שלהם הוא שכל אלקי, ולזאת ידיעה והשגה זו היא פרנסה להאמונה שע"י מגיעים לאמונה. עוד זאת האמונה להיותה מצד עצם הנשמה שהיא בעצם מקושר בא"ס ב"ה, הנה שרש ומקור הנשמה מזלת ומטפת בחלק הנשמה, להיות מה שמאמין בא בהכרה והשגה, וזהו הגילוי ביסודות או"א, שזה בא ממעמקים דוקא ע"י גילוי העומקים שבנפש.

(41) לך טו, ו. וראה שהש"ר פ"ד, ח (ב). סה"מ שבהערה 48.

(42) ראה תניא פ"ח.

(43) פ' ראה יד, א. תניא רפ"ב.

(44) בברכת השחר.

(45) האזינו לב, ט.

(46) ראה אגה"ת פ"ד. לקו"ת בלק עג, ב ואילך. תצא לח, ג ואילך. ר"פ ראה. ובכ"מ.

(47) אגה"ק סי"כ (קל, ריש ע"ב).

(48) תהלים לו, ג. וראה תו"א הוספות קיא, א ואילך. סה"מ תר"ל ע' קח ואילך. תרנ"ד ע' קפא

ואילך. עטר"ת ע' רסז ואילך. תרפ"ז ע' קיג ואילך.

וזהו ממעמקים קראתיך הוי', דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים^י,
 שגם בארץ הלזו הגשמית יהי' גילוי אלקות, שהוא ענין גילוי האמונה,
 וזהו ממעמקים יסודות או"א שבהם מתגלה בחי' הוי', דזאת היא העבודה
 בהתגלות העומקים בעשי"ת, דבשכל והשגה ממש יורגש, זאל דער הערט
 ווערן, איך כי גם לאחר שנתהוו העולמות בבחי' יש, ה"ה כלא חשיבי ממש
 ואפס זולתו ית'.

הענינים שנתבארו: א) כחות הנפש כחות פרטיים, לפעול דבר. ב) העלם
 וגילוי. ג) כח ופועל. ד) ההתהוות דשם הוי', אמונה.

בס"ד ש"פ האזינו

כנשרי יעיר קנו על גוזליו ירחף כו'. וצ"ל אמרו כנשר בכ"ף הדמיון ה"ז דוגמא לאיזה דבר שכמו שהנשר יעיר קנו כו' כן הוא הדבר ההוא. וצ"ל מהו הנמשל מזה. והנה פסוק זה הוא אמצע הענין, דקודם לזה נא"י ימצאהו בארץ כו' יסובבנהו כו' יצרנהו כאישון עינו, ואחריו נא"י ה' בדד ינחנו כו'. צ"ל מהו שייכות הענינים זל"ז. והנה נשר הוא בכחי' ת"ת מדתו של יעקב מדת הרחמים כמ"ש בזהר יתרו ד"פ ע"ב מה נשר אישתכח ברחמי על בנוהי ודינא לגבי אחרנין כך קוב"ה אשתכח ברחמי לגבי ישראל ודינא לגבי עממין כו' אר"ח אמינא האי קרא דכתי' (יחזקאל א') מפני אר"י אל הימין כו' מפני שור מהשמאל כו' הא אר"י בימינא ושור בשמאלא נשר באן אתר דוכתי' אל ר' אלעזר באתרא דיעקב, ובמא' הפסיעות להרח"ו אי' דנשר זהו בחי' ת"ת שבמל' מפני נשר שבמרכבה הוא בברי' ויצ"י אלא שנמשך מת"ת שבמל' וכמ"ש הרמ"ז בפ' עקב דרע"א ע"ב, ועל כללות ד' חיות המרכבה אי' בזהר בראשית ד' י"ח סע"ב דבדיקנא חתימא ר"ל חתום, והיינו שיש בהם הארת יגמה"ר כו' וכמ"ש הרמ"ז שם דרע"ד ע"א. ואי' בזהר"ק על מאה"זי מה שושנה אית לה תליסר עלין פ"י שכינתא תתאה העומדת על י"ב בקר"י שהן ד' מחנות שכינה והים עומד עליהם מלמעלה"י זהו תליסר עלין והן יגמה"ר כו', נמצא דכללות הד' חיות הן בחי' רחמים, ומ"מ עיקר בחי' רחמים הוא בחי' פני נשר כו', והאדם שבמרכבה נמשך מבחי' דעת שבמל' כמ"ש הרמ"ז שם דרע"א, והדעת הוא מקור הרחמים לכן כל שאין בו דעה אסור לרחם כו"י, והנה ידוע דמדה"ר שהוא קו האמצעי ה"ז בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, כמ"ש בזהר

(1) המאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה כנשר יעיר קינו תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' כג ואילך), שחלקו מיוסד, כנראה, על אוה"ת האזינו ע' איתרפה ואילך.

לכמה ענינים המבוארים בהמאמר - ראה גם סד"ה כנשר בלקי"ת האזינו עת, ג. ד"ה הנ"ל במאמרי אדה"ז תקס"ד ע' רכא ואילך. שם ס"ע רכג ואילך. סד"ה כנשר תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תרטט ואילך). ד"ה כי כארץ צמחה דש"פ נצו"י תשי"ט. ריש וסוף ד"ה כנשר תשכ"ב. ד"ה כנשר תשכ"ט. תשמי"ב (סה"מ מלוקט ח"א ע' תצ. פג ואילך. תז ואילך).

(2) האזינו לב, יא.

(3) האזינו שם, י.

(4) שם, יב.

(5) פסוק י.

(6) עכ"ל הזהר שם.

(7) באוה"ת וסה"מ תרע"ח שם: יגת"ד.

(8) = בזהר הרקיע.

(9) ח"א בתחילתו.

(9) ע"פ מלכ"מ א, ו, כה. דברי הימים ב, ד, ד.

(10) ברכות לג, א. סנהדרין צב, א.

(11) ע"פ תרומה כו, כח.

תרומה דקע"ה ב' דא הוא יעקב קדישא שלימא כמה דאוקימנא דכתיב ויעקב איש תם ישב אהלים יושב אהל לא כתיב אלא ישב אהלים תרי דאחיד להאי ואחיד להאי אוף הכא כתיב והבריח כו' מבריח כו' דאחיד להאי ואחיד להאי דתנינן מאי איש תם כתרגומו שלים כו', שלים לתרין סטרין לעתיקא קדישא ולזעיר אנפין¹². והיינו שמדת הרחמים מדתו של יעקב הרי אחיד להאי בחי' חסד ואחיד להאי בחי' גבורה, שהתכללותם והתאחדותם הוא ע"י בחי' התפארת, דזהו מה שיושב אהלים תרי, דח"ג הם אהלים מיוחדים, והוא יושב בשניהם, דכל התכללות הוא מצד הפנימיות דוקא. ועוד זאת דהוא איש תם ותרגומו שלים, דאיהו שלים לתרין סטרין לע"ק ולז"א, שמחבר ומבריח לע"ק וז"א כו' וזהו שהת"ת עולה עד הכתר שהוא בחי' פנימי' הכתרי' היינו בבחי' עתיק כו'. והענין הוא דהנה קו האמצעי מובדל מהב' קוין בב' דברים הא' שמבריח מן הקצה אל הקצה היינו מקצה העליון ביותר שאין הב' קוין מגיעים לשם, ונמשך ומבריח עד קצה התחתון ביותר. והא כהא תליא, וכידוע דעומק רום ועומק תחת הן שקולין זה כנגד זה, ולזאת מפני שמגיע בקצה העליון ביותר ע"כ מבריח עד קצה התחתון ביותר כו'. והב' מה שמבריח מן הקצה אל הקצה ה"ז כמו הבריח שמחבר הגג עם הרצפה שהרי נעשה הכל כגוף א' ממש. כמו"כ בריח התיכון מבריח באופן שכל המדרי' שבו הן דבר א' ממש משא"כ ב' הקוין שאין מבריחין כבריח ממש, והיינו שהמדרי' שבהם ה"ה מחולקים זמ"ן, אבל קו האמצעי הוא כדבר א' מתחילתו עד סופו כו', וזה ג"כ תלוי בהחילוק הא', דהב"י להיות שאינם מגיעין בבחי' קצה העליון ביותר הוא המשכת הארה לבד לא אור עצמי ע"כ יש בזה חילוקי מדרי' אבל קו האמצעי שמגיע בקצה העליון ביותר הרי נמשך בזה אור עצמי' והעצמי אינו משתנה¹³, דמה שהוא הארה וגילוי ה"ה משתנה, וכמו האור הרי מצ"ע שייך בו ענין השינוי והחילוף דלהיותו הארה ובכל הארה שייך בה שינוי, אלא דבאור להיותו דבוק בהמאור ה"ה מעין המאור, ומשו"ז אין בו שינוי מפני דביקותו בהמאור אבל בו בעצמו נופל ענין השינוי מצ"ע משא"כ בהעצם אין בו שינוי מצ"ע, ולזאת העצמי אין בו חלוקי מדרי' והוא בכ"מ בשוה כו'. ויובן זה עד"מ באדם שיש בו ג"ק¹⁴ יד ימין ורגל ימין ויד שמאל ורגל שמאל והקו האמצעי הוא הראש והגוף ויסוד, הרי הראש והמוחין הן בקו האמצעי דוקא כו', אמנם הרי יש הטיית המוחין גם

12) תולדות כה, כו.

13) עכיל הזהר שם.

14) ראה תריח נח סה, ב. המשך תערוב ח"א פרק קיד. סה"מ תרפ"ג ע' קו ואילך. תשי"ז ע' 152

ואילך. ועוד.

15) כ"ה גם בסה"מ תרע"ח שם (ע' כד). ואוצ"ל: דהב' קוין.

16) ראה גם אורית ויקרא ח"ב ע' תקלג.

17) ראה אמרי בינה שער הקיש פ"ח. שם פ"ד. תריח וישב סה, א"ב. סה"מ תרפ"ט ע' 49. ושי"נ.

18) = ג' קוין.

לב' הקוין וכידוע דיד ימין ויד שמאל הן בחי' חו"ג חסד דרועא ימינא וגבו' דרועא שמאלאי, ולידת המדות הוא מן המוחין, שיש בחי' המוחין בהמדות עד שמוזה הוא שבמדות נמצא ציור קומה שלימה בע"ס בחי' חב"ד חג"ת נה"י, דחב"ד הוא המוחין שבמדה, וחג"ת זהו עצם המדה דהמדה עצמה, ונה"י הוא בחי' השפעה והתגלות המדה כו', וכמו בפסק דין לזכות ולחוב הרי בתחלה הוא השכל והסברא המחייב לזכות, ואח"כ הוא המדה הבאה מן השכל לזכות, ונה"י הוא הפסק דין שפוסק איש פלוני אתה זכאי כו', וכן במדת האהבה הרי יש טעם ושכל המחייב את האהבה, אם מפני העילוי וכמו שנראה במוחש דאנשים שהם בעלי מעלה בשכל והשגה טובה או שהם בעלי מדות טובות ומארי עובדין טבין ה"ה נאהבים מפני עצם העילוי שלהם, להיות שהם פעלו בעצמם הגברה זו בעצמם הן ביגיעת שכלם או בכירור וזיכור מדותיהם להיות טובים וישרים בלבם ומוחם שבוה הם עומדים במעלת העילוי, מפני זה גופא הם נחמדים מפני העילוי או מפני שמטיב עמו בפרט, והתגלות האהבה כמו שמדבר עמו דברי אהבה וחיבה יתירה הוא בחי' נה"י. וכן במדת החסד יש בזה טעם והוא האהבה שמפני שאוהב אותו ה"ה מתעורר בחסד עליו, והשפעת החסד הוא בחי' נה"י. וכמו שהוא במדת החסד כמו"כ הוא גם במדת הגבורה כו'. הרי שיש הטי' והמשכה מהמוחין אל המדות כו'. אך ההכרעה בהשכל אם לחסד או לגבו' זהו ממוח הדעת, והמכריע במדות דחו"ג הוא הת"ת, דהת"ת נכנס בפנימי' החו"ג וכוללם יחד ואז יכול להיות שהרחמים יהיו לא לבד זה שהגבורה לא יעכב את החסד, דחו"ג הם הפכים ולזאת כאשר מתעורר במדת החסד להטיב הנה מתעורר גם המדה ההפכית דגבו' לעכב, ואז אין החסד מתגלה אמנם ע"י מדת הרחמים הוא ההתכללות דחו"ג דיכול להיות שלפעמים יהי' גילוי החסד שבא ע"י התכללות הרחמים יותר מכמו שהיתה גילוי החסד מצ"ע גם אם הגבו' לא הי' מעכב. והתכללות זו באה מן הת"ת שגורמת גילוי החסד באופן זה ע"י ההתערבות דמדת הגבו', והיינו שהחסד יהי' במדה ושיעור ובדבר וענין שנצרך למקבל החסד, באופן שיוכל לקבלו ושיהי' בבחי' פנימי, דהכרעה זו שבתפארת באה ממקורה בחי' הדעת והוא מפני שהדעת הוא הכרת הענין, לא רק מה שמשיג בשכלו כ"א מה שמכיר בשכלו שהוא כן שזהו בבחי' עומק ופנימי' הענין דוקא כו' וכמ"ש במ"א. הרי שקו האמצעי המכריע בין חו"ג והוא²⁰ מבחי' פנימי' המוחין דוקא שב' הקוין אינן מגיעים לשם כ"א בבחי' חיצוני' המוחין כו'. ועוד זאת שהב' קוין יש בהם חילוקי מדרג' שהרי המוחין כמו שבאים אל המדות אי"ז כמו שהמוחין הן בעצם, וכידוע דבעת גילוי המוחין לא יש התפעלות המדות כלל (ואדרבא התפעלות המדות מבבלבים את השכל כו' וכמ"ש במ"א) וכאשר מתפעל בהמדה מתעלמין המוחין ורק הארה לבד מה שנשאר מהמוחין בהמדות כו', ובבחי' נה"י שבמדות אין בזה לא מוחין ולא

(19) תקו"ו בהקדמה „פתח אליהו" (ז, א).

(20) כ"ה בהעתקה שתח"י. ובסה"מ תרע"ח שם (ע' כד): הוא.

מדות, ולכן²¹ נו"ה נק' בדי ערבות²² שאין בהם לא טעם ולא ריח כו'²³, משא"כ קו האמצעי שהוא כדבר אחד מתחילתו ועד סופו היינו מן הדעת עד היסוד וכמא²⁴ אין קישוי אלא לדעת כו', וכן במדות הרי הרחמים הן ע"י ההרגש דוקא דכאשר מרגיש את זולתו ממילא מתעורר ברחמים עליו כו'. ובדוגמא מזה יובן למעלה דב' הקוין חח"ן בג"ה ממשיכים רק מבחי' חיצוני' המוחין, משא"כ קו האמצעי דת"י הוא מבחי' פנימי' המוחין כו', וכן בשרשם בבחי' הכתר קו האמצעי דוקא עולה עד הכתר היינו בחי' פנימי' הכתר וזהו שמבריח עד קצה העליון ביותר כו' ונמשך בזה מבחי' פנימי' ועצמות הכתר דוקא ולכן אין בזה חילוקי מדרי' בכללות²⁵ ונמשך ומבריח עד למטה יותר כו'. וזהו דבהאבות שהיו בבחי' מרכבה²⁶ אברהם בקו הימין ויצחק בקו השמאל ויעקב בקו האמצעי, הנה אברהם²⁷ יצא ממנו ישמעאל בבחי' מותרות ופסולת כו' ויצחק יצא ממנו עשו כו' והיינו מפני שב' הקוין ה"ה בבחי' חילוקי מדרי' שהאור מתמעט ומתעלם ממדרי' למדרי' (משום שכללות ההמשכה היא רק הארה לבד כו') ע"כ יש בזה מותרות שפע כמו בצפרני היד והרגל כו' והוא מסבת כלות השפע שבא בסופו בבחי' מותרות כו', אבל יעקב ה"י מטתו שלימה²⁸ שלא ה"י בו שפע מותרות ופסולת כלל, מפני שה"י בבחי' קו האמצעי שמגיע בבחי' פנימי' ועצמות א"ס שנק' שלימותא דכולא כו', ובחי' העצמות הוא שנמשך בכל הקו כו' ולכן נק' יעקב שלימו דאבהו²⁹ להיות שזהו המשכה מבחי' השלימות דא"ס כו', ולכן ה"י מטתו שלימה כי אין בזה שום מותרות ופסולת כלל ולא שום אחיזה כלל כו', וזהו ג"כ מעלת קו האמצעי דתורה³⁰ שזהו המשכה מבחי' פנימי' ועצמות א"ס ונמשכה התורה למטה כמו שהיא למעלה כו' ולכן ארזו"ל³¹ אין דברי תורה מקבלין טומאה דכאשר התורה היא אצלו כמו שהיא דבר ה' ממש, שלומד התורה במסירה ונתינה כדבעי ובהנחת עצמותו א"א שיהי' מזה ח"ו איזה יניקה למקום שאינו ראוי, דמצות שהם בחי' לבושים אמרו"ל (ברכות ו' ע"א) הני מאנא דרבנן דבלו מחופיא דידהו, משא"כ התורה שכשהיא היא כדבעי ארזו"ל (חגיגה כ"ז³²) ת"ח אין אור של גיהנם

21 ראה אה"ת תצוה ריש ע' ב'תשפב.

22 ראה זהר ח"א רסו, ב. ובכ"מ.

23 ויקיר פ"ל, יב.

24 יבמות נג, טע"ב.

25 כ"ה בהעקפה שתח"י. ובסה"מ תרע"ח שם (ע' כה): בכללות הקו.

26 ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

27 ראה פסחים נו, א. ויקיר פל"ו, ה. לקרית ואתחנן ה, א. שם שה"ש ט, ד.

28 ויקיר שם. פרש"י ויחי מו, לא.

29 זהר ח"א קמו, ב (ס"ח). שם קמט, ריש ע"ב.

30 ראה בארוכה המשך תער"ב ח"ב פרק שסא"ב.

31 ברכות כב, א.

32 עמוד א.

שולטת בהם שאין בזה אחיזה כלל כו' דהתורה נק' ע"ש משה וכמ"ש (מלאכי ג'³³) זכרו תורת משה עבדי, דהתורה היא בבחי' הדעת דמשה וכמו ויאמר הוי' אל משה כו', דמשה מלגו ויעקב מלבר³⁴ ששניהם בקו האמצעי, דקו האמצעי הוא מה שאין בו הפרש כלל בין הפנימי' להחיצוניות כו' אמנם זה בקו האמצעי דוקא מפני שמכריח מן קצה העליון ביותר עד קצה התחתון ובכולם בשוה כו' וד"ע הנשר שהוא בחי' מדה"ר בחי' קו האמצעי כו'.

ב) ובזה יובן מה שמצינו דכל עלי' שהיא שלא בהדרגה ה"ז ע"י בחי' נשר דוקא וכמו במ"ת שהי' גילויים נעלים במאד, דפנים בפנים דבר הוי' עמכם³⁵, והי' גילוי בחי' אנכי ממש³⁶, כתי'³⁷ ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, שעלייתם ממצרים שהיו במדרי' תחתונה מאד, שהיו בתכלית השפלות והעוני בדעת דלא שמעו אל משה³⁸, ולא קבילו, שלא היו כלים לקבלה כלל גם מבחי' דעת מקוצר רוח ומעבודה קשה³⁸ דמצרים היא ערות הארץ³⁹, וישראל בהיותם בארץ מצרים היו בתכלית ההשפלה ובעבודה קשה במאד בעינוי הגוף והנפש ונתעלו מעלה מעלה אלי ממש ה"ז מקצה התחתון ביותר עד קצה העליון ביותר ה"ז ע"י כנפי נשרים דוקא כו', וכן בעליות דלעתיד אמרו⁴⁰ (סנהדרין דצ"ב ע"ב) אותן אלף שנה שעתידי הקב"ה לחדש בהן עולמו צדיקים מה הן עושיין, הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים ושטים ע"פ המים וכו' ופי' לחדש בהן עולמו פירש"י ויהי' עולם זה חרב, ובמשנה דסוף תמיד מזמור שיר ליום השבת⁴¹ ליום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים כו' כ' הרע"ו האי תנא ס"ל כמ"ד⁴² וחד חרוב כו', ולכא' אי"מ איך יום שכולו שבת נק' וחד חרוב כו'. אך הענין הוא דהנה שבת הוא כי בו שבת⁴³ והיינו ששבת מהדיבור ומהאמרות כו' דבע"מ נבה"ע ויאמרי' אלקים יהי אור יהי רקיע כו' ובשבת שבת מבחי' הדיבור כו' וידוע הקושיא ע"ז⁴⁴ איך הוא קיום

(33) פסוק כב.

(34) ראה תקו"ז תי"ג (כט, א).

(35) ואתחנן ה, ד.

(36) ראה לקו"ת ר"פ ראה (יח, א. שם, ג).

(37) יתרו י"ט, ד.

(38) וארא ו, ט ובתרגום אונקלוס ותיב"ע עה"פ.

(39) מקץ מב, ט. שם, יב. קהיר פ"א, ד בסופו. עץ חיים שער מג (שער ציור העולמות) פ"א.

(40) תהלים צב, א. — בכל הבא לקמן עד סוף הפרק — ראה (נוסף לסה"מ תרע"ח שבהערה 1)

סה"מ תרנ"ח ע' רמב ואילך. תרס"ט ע' רכב ואילך.

(41) ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א.

(42) בראשית ב, ג.

(43) שם א, ג ואילך.

(44) ד"ה שובה ישראל בלקו"ת דרושים לשבת שובה סו, ג (הובא לקמן בפנים). סה"מ תרס"ה ע'

י. תשי"ג ע' 38. וראה גם לקו"ש חלק ט ע' 220.

העולם בשבת, דהלא לעולם ה' דברך נצב בשמים⁴⁵, דדבר הוי' עומד תמיד בשמים להוותו ולהחיותו, והרי אם ה' מסתלק החיות כרגע הרי חוזר העולם לאין ואפס⁴⁶, ובשבת ששוכת כבי' מהדבור איך הוא קיום העולם בשבת. והתי' הואי שאע"פ ששבת מבחי' הדבור אעפ"כ החיות נמשך לעולם מהמחשבה כו', והיינו שהשבייתה היא בבחי' חיצוני' שזהו בחי' הדבור והחיות נמשך מהמח' שזהו בחי' פנימי' כו'. והנה קושי' זו מקשי' ג"כ⁴⁷ על ליל ר"ה שמסתלק החיות לשרשן דאנו אומרים⁴⁸ זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, דהיום דר"ה הוא זכרון ליום ראשון דברה"ע, וכל דבר חוזר לקדמותו וכמ"ש⁴⁹ ארץ כו' מראשית השנה כו' מרשית חסר א', דבליל ר"ה מסתלק החיות למעלה עד שלמחר ממשיכים אור חדש ע"י השופר והתפלות כו' וא"כ ה' נצרך להיות העולם חוזר לתהו ובהו. ושם תירץ⁵⁰ שההסתלקות הוא רק בפנימית החיות אבל בחיצוניות אין הסתלקות ונמשך החיות מבחי' החיצוני' כו', וכמשל אדם שטרוד בשכלו ומחשבתו אעפ"כ יכול לעשות איזה מלאכה בידיו בשעת מעשה כמתעסק בעלמא או מצד הרגילות כו', וי"ל דכמ"כ בשבת העלי' הוא בבחי' הפנימי' והמשכת החיות הוא בבחי' החיצוני'. דהנה אי' במד"ר (בראשית פ"א⁵¹) ההוא מין שאל את ר' עקיבא אם כדבריך שהקב"ה מכבד את השבת אל ישב בה רוחות אל ירד בה גשמים ואל יצמיח בה עשב, והשיבו ר"ע מענין עירוב והוצאה דברה"י מי שהוא יחיד בחצרו יכול ורשאי, כך הקב"ה שהוא יחיד בעולם וכל העולם שלו מותר בכל העולם. שפנימית התשובה הואי שביאר לו שהחיות הוא מבחי' סוכ"ע וכמ"ש בסש"ב פמ"ח דעיקר החיות הוא מבחי' סוכ"ע דוקא, ובבחי' סוכ"ע לא יש חילוק רשויות כלל כידוע שבהאומ"מ לא יש התחלקות כו', אך עכ"ז זהו מבחי' חיצוני' המקיף שבבחי' זו דוקא לא יש חילוקים כלל, והיינו בחי' חיצוני' א"ק כו', כי א"ק הוא בחי' מחה"ק ונק' רעדכ"ר פ"י שהוא בחי' מקור הרצון כו', דהתהוות העולמות הוא מבחי' הרצון כשעלה ברצונו כו', ומהיכן נמשך הרצון הוא מבחי' מחה"ק בחי' רעדכ"ר כו', ולכן מבחי' חיצונית א"ק שהוא חיצונית מחה"ק נמשך מקור חיות העולמות כו', אבל להיות גילוי פנימית א"ק שם יש הפרש וכמ"ש⁵² הלא אח עשו ליעקב

(45) תהלים קיט, פט.

(46) ראה שעהיוהיא פ"א.

(47) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתפח ואילך (ובשינויים - ביאורו להצ"ח ח"א ע' ת ואילך. ועם הגהות - שם ע' תיד). מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ זיל ע' קפו. סידור עם דא"ח שער התקיעות רמו, ג. סה"מ תרס"ה ותשי"ג שם. וראה גם לקריש שם.

(48) בתפלת מוסף דר"ה (ר"ה כו, א).

(49) עקב יא, יב. ראה אגה"ק ס"ד. מאמרי אדה"ז תקס"ה וביאורו שם.

(50) פיסקא ה.

(51) ראה לקרית תזריע כא, ג - הובא בסה"מ תרע"ח שם (ע' כו).

(52) מלאכי א, ב"ג (בדילוג לשון).

ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי, דבחיצוני' המקיף הוא אח עשו ליעקב, דאין שם חילוק רשויות, אבל בפנימי' המקיף ואוהב את יעקב דוקא, וכתיב⁵³ יאר הוי' פניו אליך, וכתיב⁵⁴ יאר פניו אתנו סלה, ועי' הנה אלקים יחנונו ויברכנו, וכדאי' בשוח"ט⁵⁵ זש"ה⁵⁶ חסדי ה' כי לא תמנו יודעים אנו שרחמיו של הקב"ה קיימים הם ולא כלינו אותם, ורחמיו עלינו, שאו"ה אומרים לכו ונכחידם מגוי'⁵⁷ ולא כלו רחמיו מעלינו כו', אלא עוד גדולה מזאת שאת' מחדשינו ומעמידנו חדשים בכל בקר דחדשים לבקרים⁵⁸, להיות שהוא המשכה מבחי' הפנימי, ורק שבבחי' חיצוני' בזה לא יש חילוקי מדריגות, וא"כ מה שבשבת מקבלים העולמות מבחי' ומדרי' שלא יש חילוקי רשויות זהו בחי' חיצוני' א"ק והעלי' והשבייתה היא בבחי' הפנימי' דוקא כו'. ומתאים זה עם המבואר בד"ה שובה ישראל עד בלק"ת⁵⁹ העלי' היא בבחי' הדבור שהרי כי בו שבת הוא מבחי' הדבור כו', והענין הוא דבדבור יש בו חיצוני' ופנימיות וכמ"ש באגה"ק סי' ה' בד"ה ויעש דוד שם⁶⁰ דחיצוני' הדבור הוא בחי' חומר האותיות הנעשים מהבל הלב כו' ופנימית הדבור ועיקרו הוא צורת האותיות שהן האותיות שבנפש⁶¹, שזהו העיקר הדבור ומזה הוא בא ריבוי הנביעה בניב שפתיים בהרחבה גדולה, שהדבור חי אצלו שהוא מפני צורת האותיות שבנפש שנותנים חיות בדבורו, ולכן החרש אעי"פ שיש לו כל המוצאות אינו יכול לדבר מפני שאין בו גילוי האותיות שבנפש כו' וכמ"ש במ"א⁶², או דפנימית הדבור הוא ההרהור כו' וכמ"ש במ"א. ומצד חיצוני' הדבור נא' לעולם ה' דברך נצב בשמים שהמא' יהי רקיע מלובש תוך הרקיע ואינו מסתלק לעולם אף בשבת ואין בו שינוים, ועיקר ההתחדשות מאין ליש תמיד זהו בבחי' פנימי' הדבור שהוא בחי' מח' תתאה שמהרהר וחושב הדבור, שדבור זה נובע ומתחדש תמיד כו', ועז"נ⁶³ המחדש בטובו בכ"י תמיד שתמיד נמשך צירוף חדש מפנימי' הדיבור והוא נמשך ומתלבש בבחי' חיצוני' הדבור להחיותו, כי החיצוני' והכלי מקבל מהאור והפנימית כו', ובוה הוא השבייתה והעלי' דשבת בבחי' פנימי' הדבור כו', אבל חיצוני' הדבור המלובש להחיות חיצוני' העולמות אינו מסתלק ממנו גם

53 נשא ו, כה.

54 תהלים סו, ב.

55 עה"פ תהלים שם.

56 איכה ג, כב.

57 תהלים פג, ה.

58 איכה שם, כג.

59 שבהערה 44.

60 קז, ב.

61 ראה אוה"ת וארא ע' קפא. המשך תער"ב ח"א פרק קיב.

62 ראה סה"מ תרנ"ט ע' לט.

63 ברכת יוצר.

בשבת, אך א"כ מהיכן מקבל חיצוני' הדבור חיות שהרי החיצוני' אין לו חיות בלתי הפנימית כמו הגוף שאין לו חיות בלי הנשמה, וכמו שהדבור א"א להיות בלי התגלות צורת האותיות כנ"ל, וא"כ בשבת שפנימי' הדבור עולה מהיכן מקבל החיצוני' חיות כו', ע"ז ב' בד"ה שובה הנ"ל⁶⁵ שמקבל העולם בשבת מהמחשבה, והיינו דחיצוני' הדבור מקבל חיות מהמחשבה כו', ומה שמקבלים ממח' הוא מבחי' חיצוני' המח' וכנ"ל דזהו שאין בזה חילוק רשויות דהיינו בבחי' חיצוני' המקיף דבחי' מחה"ק כו'. וכ"ז הוא בשבתות דעכשיו שאין השביתה והעלי' בהחיצוני' אזי נמשך החיות מחיצוני' המקיף כו' אבל לעתיד יהי' עלי' גם בחיצוניות שגם חיצוני' החיות יתעלה למעלה כו', והענין בזה הוא שיתאחד בחי' החיצוני' עם הפנימית ומה שעכשיו בחי' פנימי' יתגלה ג"כ בחיצוניות כו', א"כ א"א לגשמיות העולם לקבל חיות מבחי' פנימית המקיף הנ"ל שמבחי' זו א"א לגשמיות לקבל כו' וכמו המן⁶⁶ שלא ירד בשבת הגם שלמעלה הי' עיקר המשכתו בשבת דוקא דהיינו בבחי' ההעלם⁶⁷ בבחי' פנימית עתיק כו' כמ"ש במ"א, הנה למטה לא ירד בשבת מפני שכמו שהוא בבחי' פנימי' א"א לירד למטה בגשמיות כו', וכמו שכר מצוה בהאי עלמא ליכא⁶⁸ משום⁶⁹ דשכר מצוה הוא עצם המצוה כו' וא"א שיתגלה עתה בגשמיות רק פירותיהן בלבד כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שלעתיד יהי' וחד חרובי' שיהי' העולם הזה חרוב מההנהגה דעכשיו שלא יהי' הגשמי ויהי' גילוי בחי' פנימי' אוא"ס בחי' פנימי' עתיק כו', וזהו⁷⁰ לחדש בהן עולמו שיהי' גילוי אור חדש ממש כו', ואזי צדיקים מה הן עושין הקב"ה עושה כו' ושטין ע"פ המים כו' פי' המים הם בחי' מים העליונים בחי' ים החכמה כו', וכאשר הצדיקים יתעלו לעתיד בבחי' פנימי' עתיק יהיו שטים ע"פ המ"ע⁷¹ בבחי' שיטה לבד כו' וכמו עד"מ חכם גדול כשמעיין באיזה שכל קטן שא"צ בו טורח ויגיעה כלל כ"א שט בו בנקל בלי שום טורח כו', כמ"כ הו"ע שט ע"פ המים דבחי' מ"ע שזהו בחי' חכ' דתורה יהי' כדבר קטן אצלם מפני שיתעלו למעלה מזה כו', וא"כ היא עלי' רמה ונשאה עד מאד, והעלי' הזאת הוא ע"י כנפי נשרים דוקא, להיות שבהם וע"י העלי' הוא שלא בהדרגה כו', וזהו כנשר יעיר קנו כמו בחי' נשר שהוא בחי' ת"ת בחי' הרחמים שהוא קו האמצעי המבריח מן הקצה העליון ביותר כו' שלכן העלי' ע"ז הוא שלא בהדרגה כו' וכמו לעתיד שע"י כנפי נשרים יהיו שטים על המים העליונים חכמת התורה שיהי' מושגת להם בלא טורח מפני

64 ראה אוה"ת פרשתנו ע' תרלח-תרלט. המשך תער"ב ח"ב ע' א"סא. ע' א"פו. ועוד.

65 בסה"מ תרע"ח שם (ע' כו): העלי'.

66 קידושין לט, ב.

67 ראה אגה"ק ריש סימן ג (קד, סע"א).

68 = המים עליונים.

69 בסה"מ תרע"ח שם (ע' כו): בבחי'.

שיתעלו למעלה מזה כו', וזהו ישאהו על אברתו שהן רמ"ח אברים שהו"ע התורה וכמ"ש⁷¹ זאת התורה אדם כו' וישאהו על אברתו שיתעלו למעלה מהתורה ע"י כנפי נשרים כו', כמו"כ וגדולה מזאת אין קץ הוי' בדד ינחנו הן היגמה"ר שלפני האצי' בחי' יגת"ד שזהו הנמשל מהדבר נעלם שבהמשל דכנשר, דהנה בפע"ח שער הסליחות פ"ח אי' שיגת"ד הם שמות הוי', והענין בזה דיג"מ הנק' מדות הרחמים שנמשכים מבחי' ת"ת דעתיק וכמ"ש במבר"ש⁷² שהאור המתלבש בפנימית יגת"ד הוא מבחי' אורא שע"ג קרומא דחפיא על מוחא סתימאה כו' ואורא הוא בחי' ת"ת דעתיק שבו מתגלה בחי' דעת דעתיק כו' וזהו כנשר יעיר קנו, שכמו הנשר שהוא בחי' ת"ת דאצי' הוא בחי' בריח התיכון המבריה קצה⁷³ העליון בחי' פנימי הכתר כו' כנ"ל הרי יותר מכן הי"ג מדה"ר שהן מבחי' ת"ת ודעת דעתיק, שזהו בחי' פנימית עתיק, מבריהים ועולים למעלה מעלה בבחי' עצמות א"ס ממש כו', דהנה בחי' ומדרי' עתיק עם היות שזהו העתקת העצמות, מ"מ אין זה כמו העצמות ממש כו'⁷⁴, וכמו פנימי אבא לגבי פנימי עתיק ממש כו'⁷⁵ שהרי עתיק הוא בחי' תחתונה בעצמות, וע"י בחי' יגמה"ר הוא העלי' בבחי' עצמות ממש כו'⁷⁶, וזהו ה' בדד ינחנו דהיגמה"ר הם שמות הוי', וכדד הוא כמו שהוא ית' לבדו הוא כו', והוא למעלה מהוי' המורה על התהוות דבר⁷⁷, והוא ע"ד שכ"ז לא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות כו', וע"י הוי' בחי' יגמה"ר שזהו בחי' תחתונה כו' מתעלים בבחי' עיקר ועצמות אלקות כו', וזהו כנשר כו' כמו שבחי' ת"ת דאצי' הוא עולה עד בחי' עתיק בבחי' פנימי ועצמות א"ס ע"י יגת"ד.

ג) והנה בדד הוא בד ד' ופי' בד ר"ל יחידי והיינו כמו שהוא ית' יחיד ומיוחד כו' וע"י רומזים ג"כ בגדי בד דכה"ג ביה"כ שבהם נכנס לקה"ק כו' וכמ"ש במ"א באור⁷⁸, והד' השני בדד רומז לבחי' מל' דאצי' ד' דאחד כו' דביוה"כ הוא עליית המל' בפנימית עתיק בחי' מל' דא"ס, וע"י עולה בחי' מל' דא"ס בבחי' פנימית ועצמות א"ס כו' שז"ע והאל הקדוש נקדש

(70) חוקת יט, יד. וראה זחר ח"ב קיז, ריש ע"ב. ח"ג כט, ב.

(71) שער ג ח"ב פ"ה.

(72) בסה"מ תרע"ח שם (ע' כח): מקצה.

(73) להעיר מד"ה באתי לגני תשמ"ח סעיף ז (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רנח).

(74) ראה סה"מ תעריב-תרע"ז ע' כה. סה"מ תרצ"ז ע' 9.

(75) וועמ"ש בהב"י ה' דשחורה אני פ"א בהגה"ה [לקרית שה"ש ת, א] - סה"מ תרע"ח שם (ע' כח).

(76) ראה ד"ה לדוד מזמור וד"ה שיר המעלות שנה זו (לעיל ע' 13. ע' 32).

(77) לקרית שה"ש שם.

(78) ראה לקרית אחרי כח, סעיב ואילך. עטרת ראש שער יוה"כ פ"ב ואילך (כח, א ואילך).

מאמרי אדמ"ר האמצעי דברים ח"ד ע' אירלב ואילך. ד"ה כחונת בד דש"פ אחרי תש"ז.

בצדקה כו' שע"י הצדקה בחי' מל' דאצ"י נקדש האל הקדוש בחי' מל' דא"ס כו' והיינו דבחי' שמך קדוש עולה בבחי' אתה קדוש כו"י, וזהו ג"כ שנא' בעליות דלעתיד הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד כו"י דלעתיד תתעלה בחי' המל' בעליו היותר נעלה דכתיב"י והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני, והנה"י ישכיל עבדי היא העל'י בבחי' מו"ס בחי' חכ' שבכתר, ירום הוא ע"ד ירום קרני רוממות עצמי והוא העל'י בבחי' כתר שבכתר כו', ונשא מסט' דאברהם וגבה מסט' דיצחק והן בחי' חו"ג דעתיק דחסד דעתיק מלובש בגולגלתא וגבו' דעתיק מלובש במו"ס וע"כ אחר עליית המל' בבחי' ח"ס וגולגלתא"י תהי' העל'י בבחי' חסד דעתיק וגבורה דעתיק כו', מאד מסט' דייעקב הוא בחי' ת"ת דעתיק שע"יז העל'י הוא מאד בל"ג היינו בבחי' עצמות א"ס ממש כו', וזהו ג"כ ענין תחה"מ שיהי' לעתיד שהרי ענין המיתה הוא סילוק החיות, ובכדי להמשיך את החיות צ"ל ההמשכה ממדרי' עליונה יותר כו' וידוע בענין טל תחי' שזהו בחי' טלא דנטיף מעתיקא כו"י, ואו' מחי' מתים ברחמים רבים שהן יגמה"ר, והיינו שצ"ל ההמשכה מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מכל הגילויים להיות משם המשכת האור והחיות כו', וז"ש בזהר פ' וישב דקפ"א ע"ב בענין הנה ישכיל עבדי הנ"ל ובגין כך יתערוון כדין כל אינון מיתא דאינון גו עפרא כו' והיינו שע"י בחי' וגבה מאד יהי' תחה"מ להיות המשכת האור והחיות שנסתלק כו', ובד"כ הי' המשכה שלא בהדרגה שהמת יחזור ויחי כו' הי' ע"י המשכה מבחי' עצמות א"ס כו', וגם בכדי שהמת יטהר ויהי' בבחי' אור וחיות זהו דוקא ע"י המשכה מבחי' עצמות א"ס כו'. ולכן ע"י יגמה"ר נמשך סליחת עונות למלאות כל הפגמים שפוגמים בתומ"צ, שהרי המצות הם בבחי' גולגלתא דאריך כו' ולפי הנ"ל להיות שהיגמה"ר הן מבחי' ת"ת דעתיק בחי' פנימית עתיק והן מבריחים מן הקצה כו' היינו העל'י בבחי' פנימית ועצמות א"ס כו' ע"כ נמשך משם סליחת עונות והפגמים במצות כו', והיינו שחוזרים וממשיכים את האור והוא בחי' האור שהי' נמשך ע"י קיום המצוה, והחטא הוא פגם בהאור שמסתלק כו' וכמ"ש במ"א בענין וכפר על הקדש כו"י, ובד"כ הוא שנעשה סילוק הרצון וצריכים להמשיך את הרצון מחדש והוא ע"י המשכת יגמה"ר, ועוד זאת כי גם מתתקן הפגם עצמו והיינו שהרע נהפך לטוב

(79) „וכמ"ש בס"י בדי"ה קדוש אתה בשער יוהכ"פ" (סידור עם דא"ח רג, ב ואילך) – סה"מ תרע"ח שם (ע' כח).

(80) ישע"י נב, יג.

(81) זכרי' יד, ח.

(82) ראה ביאורי הזהר וישב לאדמו"ר האמצעי (כג, א ואילך), ולאדמו"ר הצ"צ (ח"א ע' קכב ואילך).

(83) בסה"מ תרע"ח שם (ע' כח): בגולגלתא.

(84) ראה זהר ח"ג קכח, ב (אד"ר).

(85) ראה מאמרי אדה"ו תקע' ע' קעז ואילך.

והו"ע שהזדונות נעשים כזכיות כו', שזהו דוקא ע"י המשכה מעצמות א"ס שמשם יכול להיות שהרע יהפך לטוב כו', וזהו ע"י יגמה"ר שממשיכים מבחי' עצמות א"ס כו', וההמשכה הוא ע"י התשובה מעומקא דליבא כמ"ש ממעמקים קראתיך מבחי' עומק לעומק כו', והיינו תשובה מאה"ר שעי"ז הזדונות נעשים כזכיות כו' 86 כמ"ש בס"ב פ"ז, והוא שממשיכים מבחי' יגמה"ר להיות הרע נהפך לטוב כו', וזהו ג"כ ענין ישארו על אברתו למעלה מבחי' אור התורה והמצוות שהן רמ"ח אברים כו' כי ע"י התומ"צ הוא בירור ק"נ משא"כ העובר עבירה שזהו מגקה"ט שהם בחי' עומק רע אין להם עלי', אבל ע"י התשובה מעומקא דליבא גם הזדונות נעשים כזכיות כו', וזהו ג"כ מ"ש יצרנהו כאישון עינו, הנה אישון בת עין הוא השחור שבעיני' 87 שנק' נהורא אוכמא, והלובן שבעין הוא נהורא חירורא, והרי עיקר הראי' הוא 88 בהשחור שבעין וכמא" 89 אין אדם רואה מתוך הלבן שבעין אלא מתוך השחור שבו כו', והוא ע"י יתרון האור מן החושך 90 דהיינו כאשר השחרות מזדכך ומתהפך לטבע הבהירות אזי הוא למעלה מבחי' בהירות הלבן ואז ישרה בו הראי', דהנה הראי' נמשכה מבחי' חכ' שם ע"ב כמ"ש בע"ח שער העקודים ושער טנת"א, והתגלותה דוקא בשחור שבעין הוא בחי' שם ב"ן, כי שם מ"ה נק' נהורא חירורא ושם ב"ן נק' נהורא אוכמא כו', ושם מ"ה מברר שם ב"ן להיות בבחי' בהירות ומתהפך חשוכא לנהורא כו' ואחר שנתברר עולה לשרשו שם ס"ג שלמעלה משם מ"ה, ובאמת העלי' היא בשם ע"ב שלמעלה משם ס"ג ומ"ה, שהרי בנין התהו הי' בכוונה ע"מ לסתור והסתירה הוא בכדי לבנות עולם התיקון כו' וכאשר מ"ה מברר ב"ן נשלם הכוונה דבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' תהו ותיקון כו' והיינו שהעלי' היא בשם ע"ב כו' וכמ"ש במ"א 91, וזהו שהראי' הוא בשחור שבעין דוקא כו', וזהו שנש"י נק' אישון עינו לפי שהן מבררים שם ב"ן ע"י בירור הנה"ב כו' ובפרט התשובה שהבירור הוא ביותר ועי"ז נעשה יתרון אור מכח אור"ח דהבירורים שעולה בבחי' העצמות כו', וזהו ימצאהו בארץ מדבר דוקא והו"ע אמצאך בחוץ ע"י אור"ח דתשובה שעי"ז ממשיכים מבחי' עצמות א"ס והו"ע ה' ב"ד ינחנו כו', ובזה אפ"ל שיובן יותר מה דבע"ת משכין לי' בחילא יתירי 92, דענין התשובה הלא ידועי' דאין הכוונה על חטא ועון אלא שעצם התנועה

86 יומא פו, ב.

87 פרש"י עה"פ.

88 בסה"מ תרע"ח שם (ע' ט): הוא דוקא.

89 ראה ויקיר פל"א, ח.

90 ע"פ קהלת ב, יג.

91 ראה עץ חיים שער י (שער התיקון) ספ"ג. לקות בחוקותי מז, ג. ואתחנן יג, א. ובכ"מ.

92 שה"ש ח, א. נתבאר במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תצד ואילך. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרפ"ב ואילך.

93 ראה זהר ח"א קכט, ב. הובא במאמרי אדה"ז ואוה"ת שבהערה הקודמת.

94 ראה לקו"ת דרושים לר"ה ס, ד. סה"מ תרח"ץ ע' יג. ובכ"מ.

דתשובה יקר וחביב למעלה מאד, ולכן שייכה בצדיקים ג"כ דתשובת הצדיקים אינה על החטא ח"ו, והענין הוא דהנה שני טעמים הם במספר היגמה"ר⁹⁵, הא"י⁹⁶ שהוא ע"ס וג' עולמות כ"ע היינו ההמשכה מע"ס בגילוי כבי"ע, והב' כתשובת שאלת דרב האי גאון שהובא בפרדס שער הצחצחות"י דג' הם ראשי ראשין אור צח אור מצוחצח ואור קדמון והע"ס, שזהו המשכה פנימית יותר שבא ע"י המשכה בבחי' אר"ח דוקא, וי"ל בד"א דזהו הוי' בדד דן. [נת"ל שזהו למעלה מענין ההתהוות וגילוי זה יהי' בבחי' בד"ד הע"ס, רק הסדר בזה חו"ב דחג"ת נהי"מ, וזהו הוי' בדד ינחנו כו'.

ד) והנה בענין תח"מ אמרו"ל⁹⁷ מה דלא הוה הוה מה דהוה לא כ"ש, שלמדים ענין תח"מ במכ"ש מבריאת העולם כו', והנראה מזה"י דהתהוות העולמות הוא למעלה במדר"י מתח"מ מאחר שלומדים זה בק"ו, וא"א לומר כן שהרי התהוות העולמות הוא רק מהארה לבד שבא בסדר והדרגה ותח"מ זה מבחי' עצמות א"ס שבא שלא בהדרגה ולטהר ולהחיות את המתים כו', ובאמת כן הוא דתח"מ למעלה במדר"י הרבה מהתהוות העולמות כו' ומ"מ למידיים זה בק"ו והיינו מצד מעלת אר"ח על או"י כו' שהרי ידוע דאר"ח חוזר לקדמותו לשרשו ומקורו העצמי כו' ועד"מ בענין שכלי מי שמייגע א"ע להעמיק ולעייין בדבר שלא מבין בהשקפה ראשונה אדרבה יקשה לו הענין מאד ומוצא עומק בהענין שהוא כך וכך באופן שמתרץ כל הקושיות ואח"כ יקשה עוד בכמה העלמות והסתרים שע"ז דוקא בא לעומק אמיתית ההשכלה ומחדש ומשכיל בזה השכלות עמוקות מאד מפני שמגיע ע"י כחה השכל ההיולי העצמי כו' וכידוע בענין תלמיד המחכים את רבו כו' וכמו עד"מ ע"י הכאה באבן החלמיש שמוציאין האש מכח הנעלם העצמי כו' וכמ"ש במ"א באור"ק¹⁰⁰ וכמ"ש בזהר¹⁰¹ ע"פ¹⁰² עין לא ראתה יעשה למחכה לו למאן דדייק במילין דחוכמתא כו' דע"י דיוק דוקא בתורה יהי' לעתיד גילוי בחי' עזן עילאה סתימאה כו' וכמ"ש במ"א¹⁰³, וזהו מעלת ביטול היש לאין וכמארו"ל¹⁰⁴ גדולים

95 ראה אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תקנו ואילך. ועוד.

96 הובא בפרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ז. שער יא (שער הצחצחות) פ"א ואילך. פלח

הרמון שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ח.

97 שם. וראה גם בשאר המקומות שצויינו בהערה הקודמת.

98 סנהדרין צא, א.

99 ככ"ז - ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' שכב ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' קיח

ואילך. תשי"א ע' 52.

100 ראה סה"מ תר"ן ע' שס ואילך. עאת"ר ע' קנח ואילך. המשך תרס"ו ע' עח ואילך. סה"מ

תרפ"ט ע' 59 ואילך.

101 ח"א קל, ב.

102 ישע"י סד, ג.

103 סה"מ תרנ"ה שבהערה 99. סה"מ תר"ן, המשך תרס"ו וסה"מ תרפ"ט שבהערה 100.

104 כתובות ה, א.

מעשי צדיקים ממעשי שר"א שהם מאין ליש ומעשי צדיקים מיש לאין כו' ואם מגיעים רק לבחי' אין המקור ליש למה הן גדולים כו', אלא הכוונה הוא שמגיע בבחי' העצמות בחי' יש האמיתי כו', וזהו ג"כ שארז"ל¹⁰⁵ גדולים צדיקים כמיתתן יותר מבחייהם והוא משום דבמיתתן רואין כו'¹⁰⁶ והיינו שמתעלים בבחי' עצמות א"ס למעלה משרשם ומקורם בבחי' אור וחיות שלהם כו', וזהו הרוצה לחיות ימית עצמו¹⁰⁷ פי' הרוצה לחיות בבחי' חיות עצמי דעצמות א"ס כמ"ש¹⁰⁸ ונחי' לפניו כו', ימית עצמו בבחי' אור"ח כו', ואמרז"ל¹⁰⁹ אין התורה מתקיימת אלא במי שממית א"ע דקיום התורה הוא כמו שהיא בשרשה ומקורה בבחי' שעשועים העצמיים כו', והוא דוקא ע"י שממית א"ע כו', וז"ש¹¹⁰ ה' ממית ומחי' דהחיות שלאחר המיתה הוא למעלה מעלה מהחיות הקודם שנמשך ממקור החיים כו' והוא מפני שבא ע"י אור"ח כו', וזהו ג"כ ענין תחיה"מ שהוא ע"י המשכה מבחי' עצמות א"ס כנ"ל הנה זהו ע"י המיתה הקודמת שהוא בחי' אור"ח כו' וכידוע דענין ההסתלקות הוא עליית הנשמה כו', וזהו דאי' בזהר משפטים דק"ח ע"ב ע"פ¹¹¹ אני אמית ואחי' דקודם תחיה"מ צ"ל מיתה, כי ענין המיתה ברוחניות הוא המס"נ שמוסר הנר"ן למעלה כמו בידר"י¹¹² אפקיד רוחי כו', וזהו הק"ו מה דלא הוה הוה היינו שנמשך בבחי' אור"י מעצמו משום דחפץ חסד הוא להיות המשכת האור והחיות עד למטה מטה להוות מאין ליש כו', מה דהוה היינו שכבר נמשך ועלה למעלה בבחי' אור"ח לא כ"ש שיעורר וימשיך האור והחיות מבחי' עצמות א"ס בכח אור"ח שחוזר לקדמותו בבחי' העצמות כו'. ובוה אפ"ל מה דכתיב¹¹³ יקר בעיני הוי' המותה לחסידי, דמה שעובדי הוי' הנה בעבודתם מוסרים הנר"ן שלהם במס"נ בעבודה תמה שזהו"ע המותה ברוחניות הנה עי"ז ממשיכים אור חדש במדרג' היותר עליונה שהם עינים דלעילא בכירור שם ב"ן העולה בשם ס"ג ובשרשו יותר בבחי' שם ע"ב, שע"ז הוא ההמשכה בבחי' שם ע"ב, וזהו יקר בעיני שע"י היקר היינו הבירור שבמדרג' יקר, דאי' במד"ר¹¹⁴ עשרה דברים נקראים יקרים ובוה גם הסכלות וכדכתיב¹¹⁵ יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט, שהצדיקים בעבודתם מהפכים מהסכלות שהוא

(105) חולין ז, ב.

(106) ספרי בהעלותך יב, ו. במדבר ספ"ד. מסכת כלה רבתי פ"ב.

(107) תמיד לב, א.

(108) הושע ו, ב.

(109) ראה ברכות טג, ב. זהר ח"ב קנח, ב. ח"ג רמז, א. שם רעט, א.

(110) שמואל-א ב, ו.

(111) האינו לב, לט.

(112) תהלים לא, ו. וראה פרי עץ חיים שער קשהמיט פ"ב ופ"א ובכ"מ.

(113) תהלים קטז, טו.

(114) ויקרא פ"ב, א.

(115) קהלת י, א.

רע לטוב (וכמבואר בזכור רפ"ט וביאורו זכור רפ"א"י בענין יתרון האור כו') שמיקר עושים ש"י שזהו מדרי' הצדיקים, וע"י יקר זה הוא המשכה בעיני הוי' שהוא שם ע"ב להיות המשכה מבחי' הפנימית והעצמות. ובזה יובן ג"כ מ"ש"י שלשה המה נפלאו ממני דרך הנשר בשמים כו' ופי' בלקר"ת מהאריז"ל¹¹¹ דהפלא הוא איך הנשר שהוא עוף שאינו טהור נרשמת במרכבה העליונה כו', ולכאורה א"מ דכמ"כ יש להפליא על אר"י שבמרכבה שהאר"י ג"כ חי' טמאה, וצ"ל דלהיות האר"י ושור הן בחי' חו"ג שאינו מגיע בבחי' הפנימית משא"כ הנשר בחי' ת"ת שמגיע בבחי' הפנימי ע"ז הוא הפלא יותר כו', אך עיקר הענין הוא להיות שנת"ל שע"י יגמה"ר נעשים זדונות כזכיות והיינו שהרע נהפך לטוב כו' והיינו שמבחי' נשר שהוא בחי' הרחמים נמשך הרחמים גם על מה שנשר ונפל אפי' בגקה"ט להעלותם ג"כ שיהפכו לטוב וע"ז הוא שמפליא איך שייך הרחמים ע"ז שהרי עפ"י התורה אין שייך שום רחמים ע"ז אדרבא ע"ז הוא כל המצות ל"ת לדחותם ולהעביר רוח הטמאה כו' והוא שגם הניצוץ הנמצא בהם נדחה כו', ועז"נ¹¹² שחורות כעורב שצריכים להתנהג בזה בבחי' עורב דוקא שהוא אכזריות לדחות את הרע עם הניצוץ הטוב שבו כו', אבל ענין הנשר הוא ברחמים גם על זה שנשר ונפל שיעלה למעלה כו' וע"ז הוא שמתמי' איך הנשר שהוא בלתי טהור נרשמת במרכבה העליונה היינו הרע נהפך לטוב וע"י נרשם במרכבה העליונה כו', ובאמת זהו ע"י תשובה דוקא שע"י תשובה מעומקא דליבא נמשך מדה"ר להיות נושא עון ועובר על פשע שגם הרע נהפך לטוב כו', ואין התפשטות הרחמים על הרע מצ"ע ח"ו, כ"א על האדם והוא ע"י התשובה מעומקא דליבא שממשיך בחי' רחמים גדולים מעצמות א"ס שגם הרע יהפך לטוב כו', דזהו דוקא ע"י ממעמקים קראתיך ה' שע"י גילוי העומקים אזי קראתיך הוי', דהנה הד' ימים שבין י"כ לסוכות הם ד' אותיות שם הוי'¹¹³ והוא גילוי שם הוי' שבא אחרי התשובה דיו"כ שהוא העומק העשירי¹¹², וע"י העבודה ב"ה בקעומ"ש דזהו עיקר העבודה דר"ה בקעומ"ש ולכן¹¹³ צריך להיות שני ימים אלו מוקדשים לתורה ולתפלה בקעומ"ש ולמעט בכל עניני הגוף ככל האפשר, וההתעסקות צ"ל בעבודה דקעומ"ש באמירת תהלים והדומה¹¹³, ולהזהר ביותר כמו העבד שזוהר שלא

(116) כ"ה בהעתקה שתח"י. ואוצ"ל: זכור עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' רצא).

(117) סה"מ תרפ"א ע' קסו ואילך.

(118) משלי ל, יח"ט (כדילוג לשון).

(119) עה"פ משלי שם.

(120) שה"ש ה, יא.

(121) סה"מ תרנ"ז ע' סז. שיחת מוצאי יוה"כ"פ תרפ"ט. שיחת ליל א' דחג הסוכות תרצ"ז (ספר

השיחות תרצ"ז ע' 161). שיחת מוצאי יוה"כ"פ ה'ש"ת (סה"מ תשי"א ע' 42). אגרות-קודש אדמו"ר

מהור"צ ח"א ע' קצד. ח"ג ע' תפג ובהערה 8 שם.

(122) ראה רד"ה שיר המעלות שנה זו (לעיל ע' 25) ובהנסמן שם הערה 4.

(123) ראה גם סה"מ תרצ"ז ע' 310, ובהנסמן שם.

לפגוע בכבוד אדונו ורבו, ואח"כ בעשי"ת דגילוי העומקים ובעבודה דיוהכ"פ הנה אחרי זה הרי קראתיך הוי' הגילוי דשם הוי' שבא ע"י העבודה בבחי' אר"ח שהו"ע התשובה דיום הג' הוא ו' דשם הוי' שהוא ההמשכה עד למטה מטה, דזהו"ע הוי' (וכמבואר בד"ה כי קרוב¹²⁴, בענין נחל איתן) ההמשכה עד למטה מטה ביותר. ואשר בזה יבואר משארז"ל (קדושין ל¹²⁵) כל המלמד את בנו תורה מעה"כ כאלו למדו לו ולבנו ולבן בנו עד סוף כל הדורות, שזהו ההמשכה ביותר, ומבואר בכתבי האריז"ל¹²⁶ דוא"ו רברבא הוא שבראשו יו"ד [. . .], וכאשר בראשו יו"ד הוא וא"ו רברבא, אשר בזה יבואר משארז"ל (סנהדרין צ"ב¹²⁷) כל המלמד תורה בעוה"ז (שהוא בחי' ה"א דבה"א נברא העוה"ז¹²⁸) זוכה ומלמד לעוה"ב (שהוא בחי' יו"ד¹²⁸).

וזוהו כנשר יעיר קנו כמו שהנשר בחי' ת"ת דאצי" הוא בחי' בריח המבריח עד קצה העליון בחי' פנימי הכתר כו' כן הוי' בדד ינחנו בחי' יגמה"ר שהן בחי' ת"ת דעתיק כו' מבריחים ומגיעים בבחי' עצמות א"ס ממש ונמשכים למטה מטה ביותר עד שיהי' הרחמים כ"כ שגם הרע יהפך לטוב כו', שזהו שמבריח מקצה העליון למעלה מעלה ביותר עד קצה התחתון למטה מטה ביותר כו', וזהו שממשיכים ע"י התשובה שז"ע ימצאהו בארץ מדבר כו' דע"י האור חוזר דתשובה מעומקא דליבא ממשיכים מעצמות א"ס שז"ע הוי' בדד ינחנו בטוב הנראה והנגלה לעין כל.

(124) דש"פ נצבים תרפ"א (סה"מ תרפ"א ע' שלה).

(125) עמוד א.

(126) ראה לקוטי תורה ושער הפסוקים להאריז"ל תהלים קי, ז.

(127) עמוד א.

(128) מנחות כט, ב. פרש"י בראשית ב, ד.

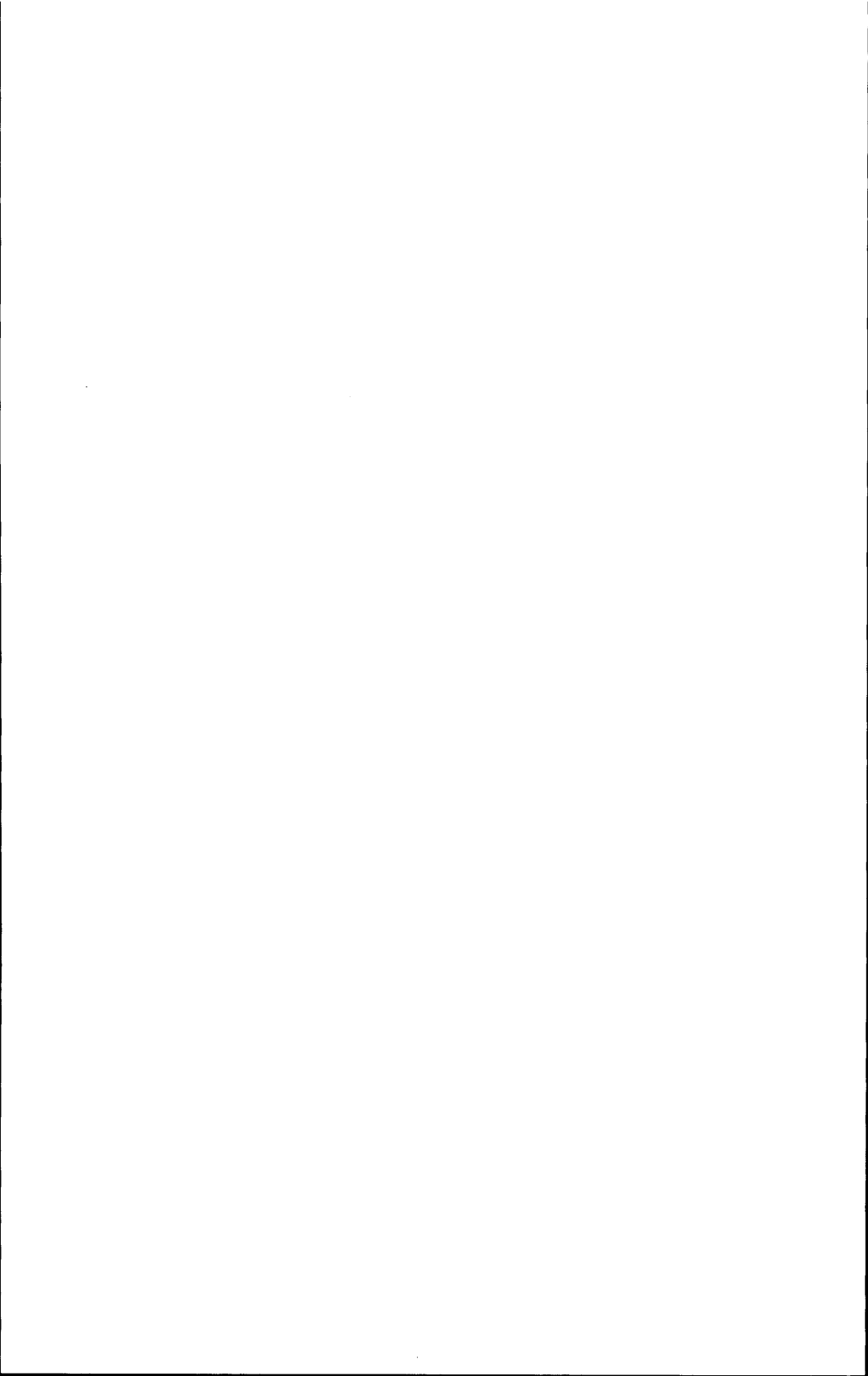

שקוון וכוונות גדוה את הדד הן הנבדל הטוב שכן כולו זתיל עת תשכח בונו ביהמה גמל פת טייט
 לזן מעת האסרנו בויל זתיל הונטענער איך תשכח אהון זתיל טחור נטעט תרכבה קלועת
 כהנל תרה נוסף אטוף ארבע קרבה קרענע פול וכוונת פתח על תכנה דעת טעה
 תשקה מועתם לרקון נוסף כהנל אמת נישון מן אברהם פטע טת היר אדוק אוק
 כו" נפתו בעת הן נועתק נדונתן הן נעון גילוי האומק מעב יונתן הן דתני הון
 ינוס שבת יוב אסערת הן פוונענעט טו הון נדונת קילי טו אדונסקו זתיל געלן תשינה
 פורט טחור האומק משינה אה נקודה קרה קומעט דעה זער האונת דרה קעה
 אכן פון אדנת טע איה זעל אקויט אמה איהם הקומע אדאמל בן זעני זתיל
 בל הוניה. (הרעמס את אה תורה קומעט בוזערת עפלות אהבונה איהם איהם
 כון תורה טעה טענה) הן אה נאמט נעילת ויכוון איהם בנשיה דע אה. דא קענד איהם
 כוניה תרפ"ב בן כוונתן הן קען טו הן טעון הן האונת דתני זתיל טענה תשינה
 דוקת האוני דע הון טענה תרעטב דבר אה טטה, עלתך הן (במקור דרה כוניה
 קענד על איה) הנהנה זר אטף טטה קומט, אדבא בבאיה זושכ פפה וכוונט טענה
 (קענדו) טל האונת זתיל כה מיה קעה כאלו אינו אן אהט ואתן בן זתיל טענה
 טענה תרעטב איהם, אדבא דתעה הוניה כוונת בידדו הון טענה זתיל קענד
 זתיל (כוונט קמוט זר חון חון דברדו זושכ קנה יכוונט טענה) (איה דין זע) טל האונת
 תורה האונת (שהונו חתי הון דדונו האונת) זערה זערה אהנה (שהונו חתי זתיל)
 אנה כעט זתיל (אן איה זעט דתני תה זווני הון חתי קבות דאיהם חקבות
 זע נכנה פלאון כהיל פטי הכנה כול בן הון קרד ינתן כתי זענה טת חתונת
 זתיל כול טכחונט ונאיהם דתני זענה זוש זענע נעטביק איהם טעה זתיל זע
 שיהו הכחונט בך טת הון והטן אטוף כול טענה טענה זתיל קלין איהם
 קותב זר נכה תפתח איה טעה קותב כול איהם טענה זתיל תשאנה טע
 זענהו קונד זערה כול זענה חונק חונק דתשנה זאונת זתיל זענה טענה זתיל
 טענה הון קרד זענה טענה הקונה איהם זתיל זתיל זתיל

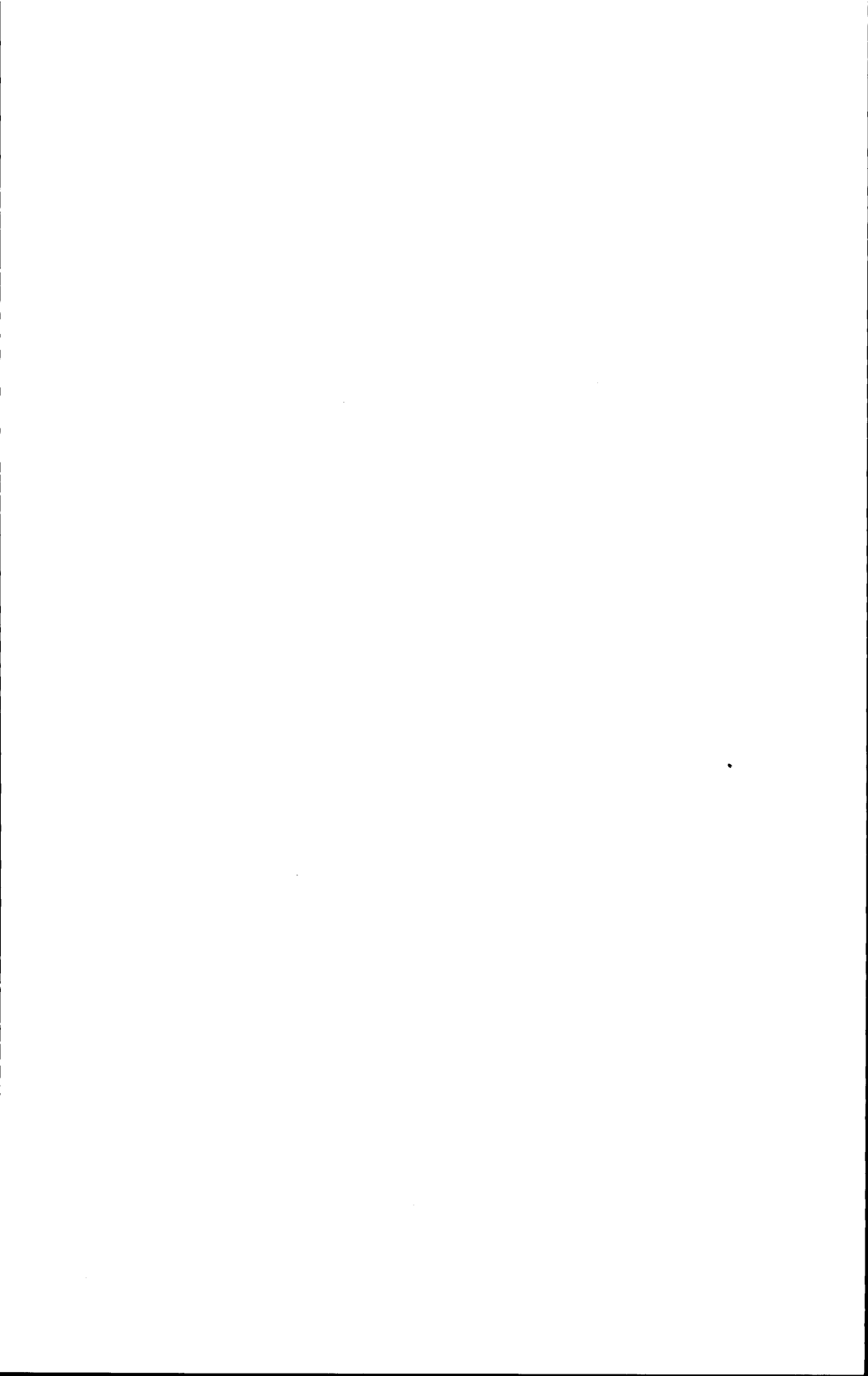
פני זמן התעטות החיים ליבד נבד חו כון על התעט (הוא על המענה
 מעתה אלהו ימשיך דתני חיים גדולים מעצת אס טענה היל נוסף זטוף הן

איה

הוספה

ראשי פרקים מתולדות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע

הוד כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנא יוסף יצחק, נולד י"ב תמוז תר"מ. תרנ"ה – נכנס בעבודת הכלל בתור מזכירו הפרטי של הוד כ"ק אביו אדמו"ר ומשתתף באספת עסקני הכלל בקאוונא. תרנ"ו – משתתף באספת ווילנא. תרנ"ז – י"ג אלול – נשא את בת הרה"ח הר' אברהם, הרבנית נחמה דינה. תרנ"ח – נמסרה על ידו הנהלת ישיבת תומכי תמימים. תרס"א – עושה מסעותיו – לטובת ההכנה להתיסדות בית החרושת בדובראוונא – לווילנא, בריסק, לאדז וקעניגסבערג. תרס"ב – נוסע לפטרבורג בעניני הכלל. תרס"ה – משתתף באירגון המגבית לצרכי הפסח לאנשי חיל במזרח הרחוק. תרס"ו – נוסע לאשכנז והולאנד ופועל השפעת הבאנקים להשקיט את רוח הפרעות. תרס"ח – משתתף בעבודת אספת ווילנא. תרס"ט – נוסע לאשכנז להתראות עם עסקני הכלל. תר"ע – עוסק בהכנת אספת הרבנים. משנת תרס"ב עד תרע"א נאסר ארבע פעמים בזמנים שונים במאסקווא, פטרבורג לרגלי עבודתו האמורה. תרע"ז – משתתף בעבודת אספת הרבנים במאסקווא. תרע"ח – משתתף בעבודת אספת חארקוב. תר"פ – מקבל את הנשיאות. תרפ"א – מסדר עבודת הכלל בהחזקת היהדות והתורה במדינת רוסיא, ומייסד ישיבת תומכי תמימים בווארשא. תרפ"ד – מוכרח מה"טשעקא" ע"פ הלשנת ה"יעווסעקים" לעזוב את רוסטוב. מתיישב בפטרבורג ועוסק בהחזקת התורה והיהדות, רבנים, חדרים, ישיבות שוב"ם ומגידי שיעורים ויסוד בתי טבילה. מייסד ועד מיוחד לעזור לעובדים במלאכת יד שיוכלו לשמור את השבת. מייסד אגודת חב"ד בארצות הברית וקאנאדא. תרפ"ז – מייסד הישיבות במדינת בובארא. ט"ו סיון נאסר במאסר שפאלערנא. ד' תמוז נשלח לעיר מקלטו קאסטראמא. י"ב תמוז נתבשר אשר חופשה ניתנה לו. י"ג תמוז יצא לחירות ומטעם הרשות העתיק מושבו למושבה מאלאחאווקא – סמוכה למאסקווא. בא"ח של סוכות תרפ"ח נוסע מרוסיא ומתיישב בריגא – לטביא. מייסד שם ישיבה. תרפ"ח-

תרפ"ט – מעורר ומצליח לשלוח מצה לרוסיא. תרפ"ט – עושה מסעו לאה"ק ת"ו ולארה"ב. תרצ"ד – מעתיק מושבו לעיר ווארשא. מייסד איגוד התמימים. מייסד מחלקות ישיבת תו"ת בכמה מערי השדה בפולין. תרצ"ה – התחלת הו"ל הקובץ „התמים“. תרצ"ו – מעתיק את הישיבה תומכי-תמימים ואת מושבו מווארשא לעיר אטוואצק. תרצ"ט – מייסד אגודת חב"ד העולמית. ת"ש – בתשיעי לאדר שני – בא לעיר נויארק ומתיישב בחלק העיר ברוקלין, עוסק בהצלת תלמידיו ומצליח. מייסד ישיבה מרכזית תומכי-תמימים. תש"א – התחלת הו"ל „הקריאה והקדושה“. מייסד חברת „מחנה-ישראל“. תש"ב – מייסד ישיבת תומכי תמימים עם מכינות בעיר מאנטרעאל, קאנאדא. מייסד מרכז לעניני חנוך. מייסד ישיבת אחי תמימים בעיר נוארק, וואוסטער ופיטסבורג. מייסד הוצאת ספרים „קרני הוד תורה“ – קהת – ליובאוויטש. תש"ג – מייסד „ספרי' אוצר החסידים ליובאוויטש“. תש"ד – מייסד חברת „נחוח“ (ניגוני חסידי חב"ד) לאוסף והו"ל נגוני חב"ד. התחלת הו"ל „קובץ ליובאוויטש“. מייסד חברת „ביקור חולים“. תש"ה – מייסד לשכת עזרה לפליטים וסידורם, עם מחלקה בפאריז. מייסד חברת „עדינו“, „של"ה“ (שיעורי-לימוד הדת בבתי ספר העממיים). מסדר עבודה להטבת מצבם הרוחני של האכרים היהודים ובעלי הישוב באמריקה. תש"ח – מייסד כפר ספריא חב"ד (אצל תל-אביב באה"ק ת"ו) לפליטי רוסיא. תש"ט – מעורר לייסד „ועד המסדר“ להצלת חינוך הילדים העולים לארה"ק ת"ו במחנות המעבר ומצליח. תש"י – בשבועות לפני הסתלקותו מניח היסוד וסדר לעבודת החינוך וחיזוק התורה במדינת צפון אפריקה, אשר כפועל יוצא מזה נוסדו שם לעת עתה בית מדרש למורים, ישיבה, ישיבה קטנה, תלמוד תורה לילדים ותלמוד תורה לילדות, כלם בשם הכללי „אהלי יוסף יצחק – ליובאוויטש“.

בש"ק פ' בא, יו"ד שבט ה'תש"י, בשעה שמונה בבקר, נסתלק ומ"כ בני-יארק.

ספריו: א) ספר המאמרים תרפ"ב-פ"א. ב) קונטרס מאמרים תרפ"ב. ג) ספר המאמרים תרפ"ב-פ"ג. ד) ספר המאמרים תרפ"ד. ה) ספר המאמרים תרפ"ה. ו) ספר המאמרים תרפ"ו. ז) ספר המאמרים תרפ"ז. ח) ספר המאמרים תרפ"ח. ט) ספר המאמרים תרפ"ט. י) ספר המאמרים תרצ"ו-ז. יא) ספר המאמרים קונטרסים, ג' כרכים. יב) ספר המאמרים תרח"ץ. יג) ספר המאמרים תרצ"ט. יד) ספר המאמרים ה'ש"ת. טו) ספר המאמרים אידיש. טז) ספר המאמרים תש"א. יז) ספר המאמרים תש"ב. יח) ספר המאמרים תש"ג. יט) ספר המאמרים תש"ד. כ) ספר המאמרים תש"ה. כא) ספר המאמרים תש"ו-ז. כב) ספר המאמרים תש"ח. כג) ספר המאמרים תש"ט. כד) ספר המאמרים תש"י. כה) ספר המאמרים תשי"א – מלוקט. כו) לקוטי דיבורים, ד' כרכים. כז) ספר השיחות תרצ"ו – חורף ה'ש"ת. כח) ספר השיחות קיץ ה'ש"ת. כט) ספר השיחות תש"א. ל) ספר השיחות תש"ב. לא) ספר השיחות תש"ג. לב) ספר השיחות תש"ד. לג) ספר השיחות תש"ה. לד) קונטרס מאמרים ה'ש"ת – אידיש. לה) קונטרס תורת החסידות. לו) קונטרס לימוד החסידות. לז) קונטרס אדמו"ר ה"צמח צדק" ותנועת ה"השכלה". לח) רשימת המאסר. לט) קיצורים לביאורי הזהר. מ) ספר הקיצורים – שערי אורה. מא) קיצורים לקונטרס התפלה. מב) ספר הזכרונות, ב' כרכים. מג) מורה שיעור. מד) סדר הסליחות. מה) קובץ מכתבים, ג' חוברות. מו) אגרות קודש, י"ב כרכים.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
 ע"י חיים תשס"ז

